

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

37

OGOARELE BELȘUGULUI

GRĂDINA ZOOLOGICĂ DIN PACIFIC
ATENȚIE! INFRAROȘU!

Anul XIII nr. 37 (485) — 12 septembrie 1964

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

LUNI, LA PORTILE

Luni dimineața, în prezența tovarășilor Gheorghe Gheorghiu-Dej, prim-secretar al C.C. al P.M.R., președintele Consiliului de Stat al R. P. Române, și Iosip Broz Tito, secretar general al Uniunii Comunistilor din Iugoslavia, președintele R. S. F. Iugoslavia, a avut loc festivitatea de inaugurare a lucrărilor pentru construirea Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier, obiectiv de mare însemnătate pentru dezvoltarea economiei naționale a celor două țări și pentru îmbunătățirea condițiilor de navigație pe Dunăre.

Festivitatea s-a desfășurat pe ambele maluri ale Dunării — la Sip, în R. S. F. Iugoslavia, și la Gura Văii, în R. P. Română, localități situate la cele două capete ale viitorului baraj ce va zăgăzui apele bătrânului fluviu.

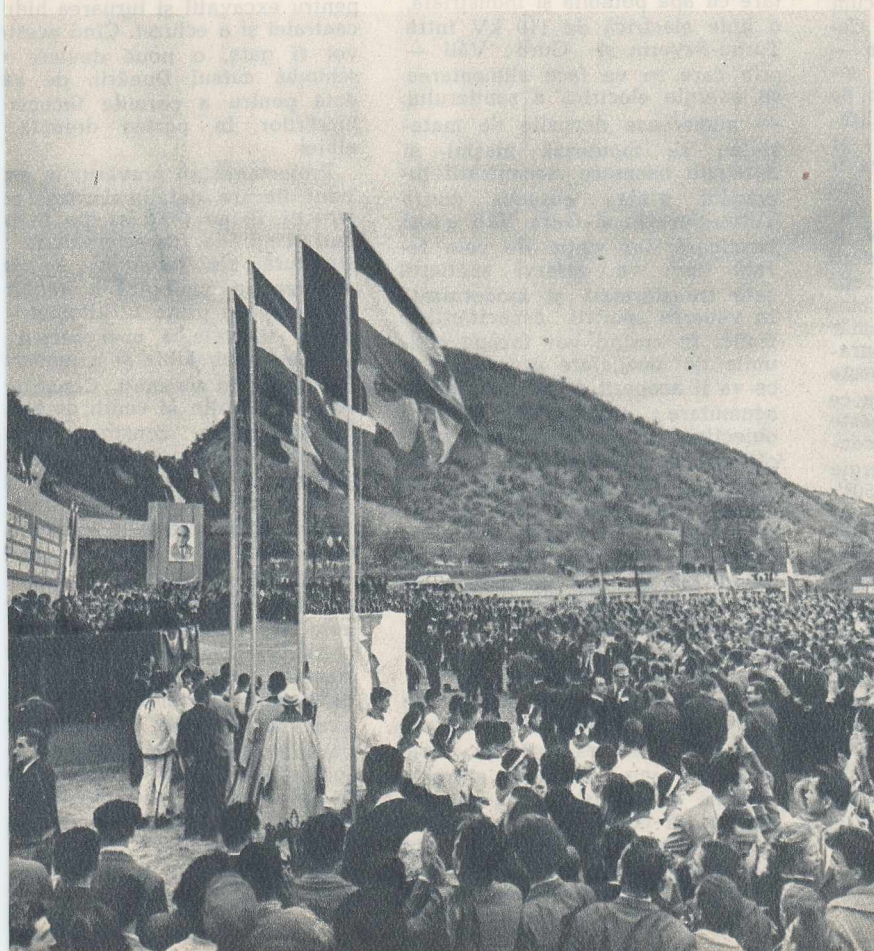
În paginile de față redăm câteva imagini de la festivitatea inaugurării acestei mărețe lucrări, simbol al prieteniei dintre popoarele român și iugoslav.

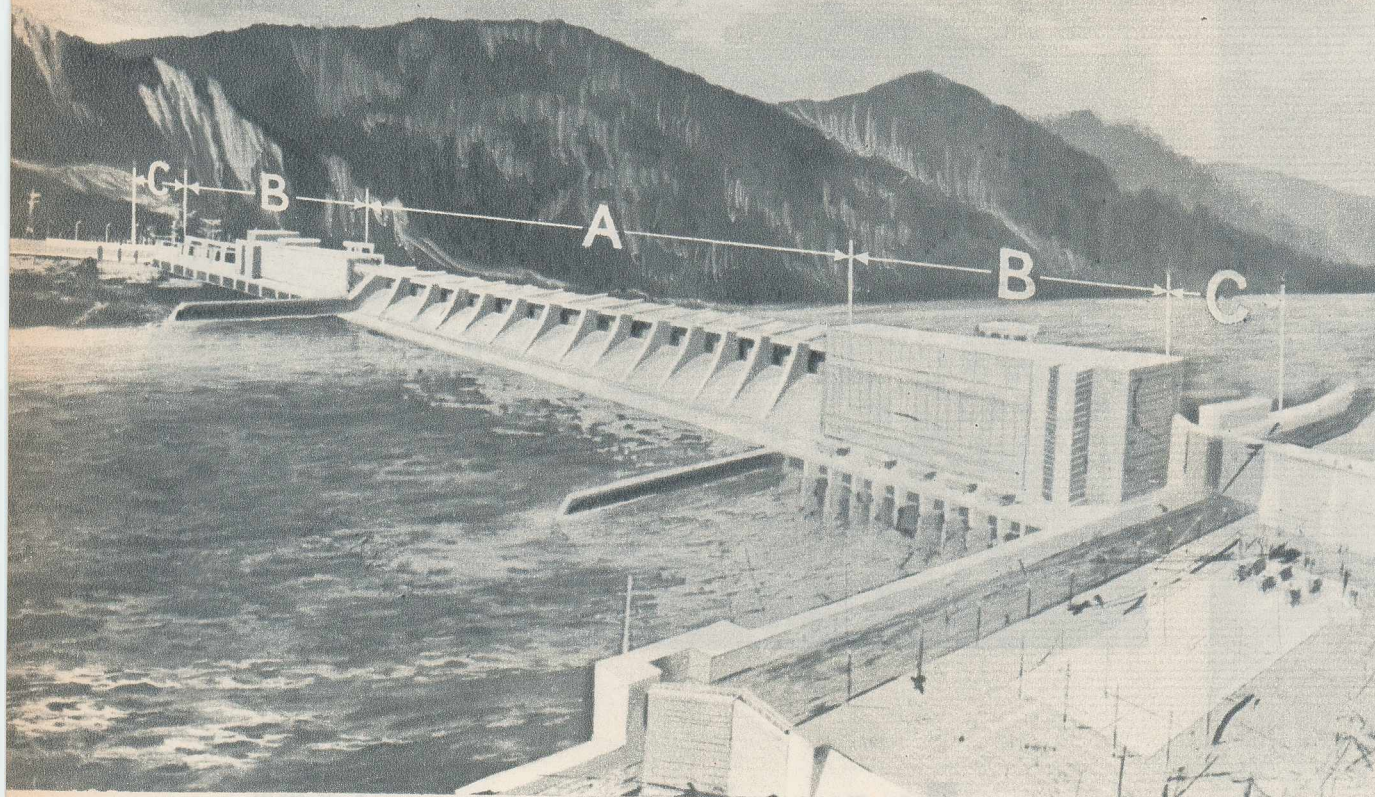

FIER

- 1** La Sip, în fața plăcii inaugurale, la începerea festivității.
- 2** Trecerea în revistă a batalionului de onoare pe malul românesc.
- 3** Mii de oameni ai muncii iugoslavi și români au întâmpinat cu entuziasm, pe malul iugoslav, pe conducătorii celor două state.
- 4** Aspect de la mitingul de pe malul iugoslav.
- 5** Aspect de la mitingul de pe malul românesc.
- 6** La dezvelirea plăcii inaugurale de la Gura Văii.

Macheta Sistemului hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier.

A. Barajul deversor ce va avea o lungime de 441 metri, înălțimea până la coronamentul pilelor de 60 de metri. Va fi echipat cu 14 stăvile de 25 m lungime și 14 m înălțime. Deasupra barajului se va construi o șosea și o cale ferată.

B. Hidrocentralele, cuprinzând fiecare câte 6 turbine Kaplan, plan cuplate cu generatoarele de curent alternativ totalizând peste 10 miliarde kW/ore anua. Înălțimea acestora va fi de 14 m de la fundație, adică aproape cât un bloc cu 25 de etaje. Lungimea celor două centrale va fi de 430 m.

C. Ecluzele prevăzute cu porți de închidere și vane de evacuare comandate de la distanță vor permite trecerea navelor din aval în amonte și invers, peste o diferență de nivel de aproximativ 34,40 m.

GIGANTUL DE PE DUNĂRI

După milenii de încheștare năprasnică cu uriașii de granit ai Carpaților și Balcanilor, prin zidul cărora a izbutit în cele din urmă să-și croiască drum, Dunărea se află acum în pragul unei noi ere. Sistemul hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier, ale cărui proiecte, elaborate în comun de specialiști români și iugoslavi, au început în aceste zile să fie transpuse în realitate, va închide peste câțiva ani albia bătrînului fluviu cu un gigantic obstacol de beton, creînd astfel unul din cele mai vaste lacuri artificiale din Europa. Un proiect atât de îndrăzneț își găsește azi condiții optime de îndeplinire grație colaborării rodnice dintre două state dunărene, R.P. Română și R.S.F. Iugoslavia, țări

vecine și prietene, constructoare ale socialismului.

În sectorul „Cataracte” — cum denumesc navigatorii defileul Cazanelor și al Porților de Fier — Dunărea transportă în fiecare secundă peste 5.000 de metri cubi de apă. Pe linia care unește localitățile Gura Văii (R.P. Română) și Sip (R.S.F. Iugoslavia), unde va fi plasată hidrocentrala, energia potențială a acestui debit atinge impresionanta cifră de 81.800 kW pe kilometru. Utilizînd forța căderii de apă obținute prin construcția barajului deversor, cele 12 turbine Kaplan ce se vor monta în număr egal de o parte și de alta a barajului, vor produce împreună peste 10 miliarde kW/ore anual, ceea ce reprezintă echivalentul a peste 3,6 milioane tone combustibil convențional. Numai cota de energie care va reveni țării noastre (50% din producția hidrocentralei) va reprezenta mai mult decît echivalentul energetic al întregii cantități de cărbune extras în România în anul 1938. Ținînd seama și de rezultatele economice ale regularizării circulației navelor (cele două ecluze proiectate vor permite sporirea traficului fluvial, reducînd durata de trecere a convoaielor de vase între Turnu-Severin și Moldova Veche de la 120 ore la numai 35 ore) putem înțelege cît de mari sînt avantajele acestei grandioase lucrări.

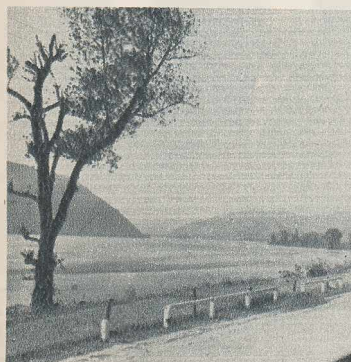
În aceste zile acțiunile de organizare a șantierului de la Porțile de Fier se desfășoară în ritm susținut. Se construiesc zeci de

blocuri de locuințe destinate constructorilor, instalații de alimentare cu apă potabilă și industrială, o linie electrică de 110 kV între Turnu-Severin și Gura Văii — prin care se va face alimentarea cu energie electrică a șantierului — numeroase depozite de materiale; se montează mașini și agregate necesare mecanizării lucrărilor grele; șoseaua dintre Turnu-Severin și Gura Văii a fost terminată, iar stația de cale ferată care va deșervi șantierul este transformată și modernizată în vederea sporirii capacității de trafic. În curînd vor începe acțiunile de amenajare a teritoriului ce va fi acoperit de viitorul lac de acumulare: reamplasarea unor obiective, devierea șoselei și a căii ferate București-Timișoara (pe porțiunea Turnu-Severin-Orșova-Topleț), strămutarea valorilor arheologice și a monumentelor istorice etc. O mare cantitate de balast extras chiar din albia Dunării va fi împinsă de mari drage plutitoare și alte instalații — în prezent în curs de montare — spre fabricile de betoane unde se vor prepara peste 3.000.000 m³ de beton. Toate aceste lucrări vor fi încheiate în decurs de un an, după care se vor deschide primele fronturi de lucru în albia Dunării. Forțate să curgă numai pe jumătate din secțiunea văii — prin intermediul unor batardouri construite din palplanșe metalice ce se vor realiza cu ajutorul unor utilaje concepute și fabricate la

noi în țară — apele vor lăsa loc liber, mai întâi pe malul stîncos pentru excavații și turnarea hidrocenralei și a ecluzei. Cînd acestea vor fi gata, o nouă deviere va schimba cursul Dunării, de astăzi dată pentru a permite începerea lucrărilor în partea dreaptă albiei.

Proiectanții au prevăzut în amănunt fiecare detaliu al uriașei construcții. Ei au ținut seama în primul rînd de caracteristicile structurale ale terenului a căror prospectare geologică a necesitat efectuarea a peste 12 kilometri foraje speciale, a unei galerii de cercetare sub albie și a numeroase galerii în versanți. Construcții — mulți din ei veniți de pe te șantiere de construcții hidrotehnice — sînt pe deplin pregătiți să înfrunte îndărătnicia apelor Dunării și numeroasele greutăți ce implică realizarea unei lucrări adevărate de vaste. Pînă în anul 1971 vor intra în funcțiune toate cele agregate hidroenergetice prevăzute în proiect. Ecluzele de construcție modernă vor permite trecerea unui mare număr de nave atît în amonte cît și în aval. Iar Dunărea își va schimba definitiv înfățișarea în acest sector renumit pentru violența sa batică a apelor sale, devenind un fluviu blînd, supus în întregul său voinței oamenilor; cărora le ceda marile sale bogății altădată risipite fără folos.

COPERTA NOASTRĂ

Paisaj dunărean: la ieșirea din Porțile de Fier.
Fotografie de Al.FLORESCU

OGLINDA MARILOR ÎNFĂPTUIRI

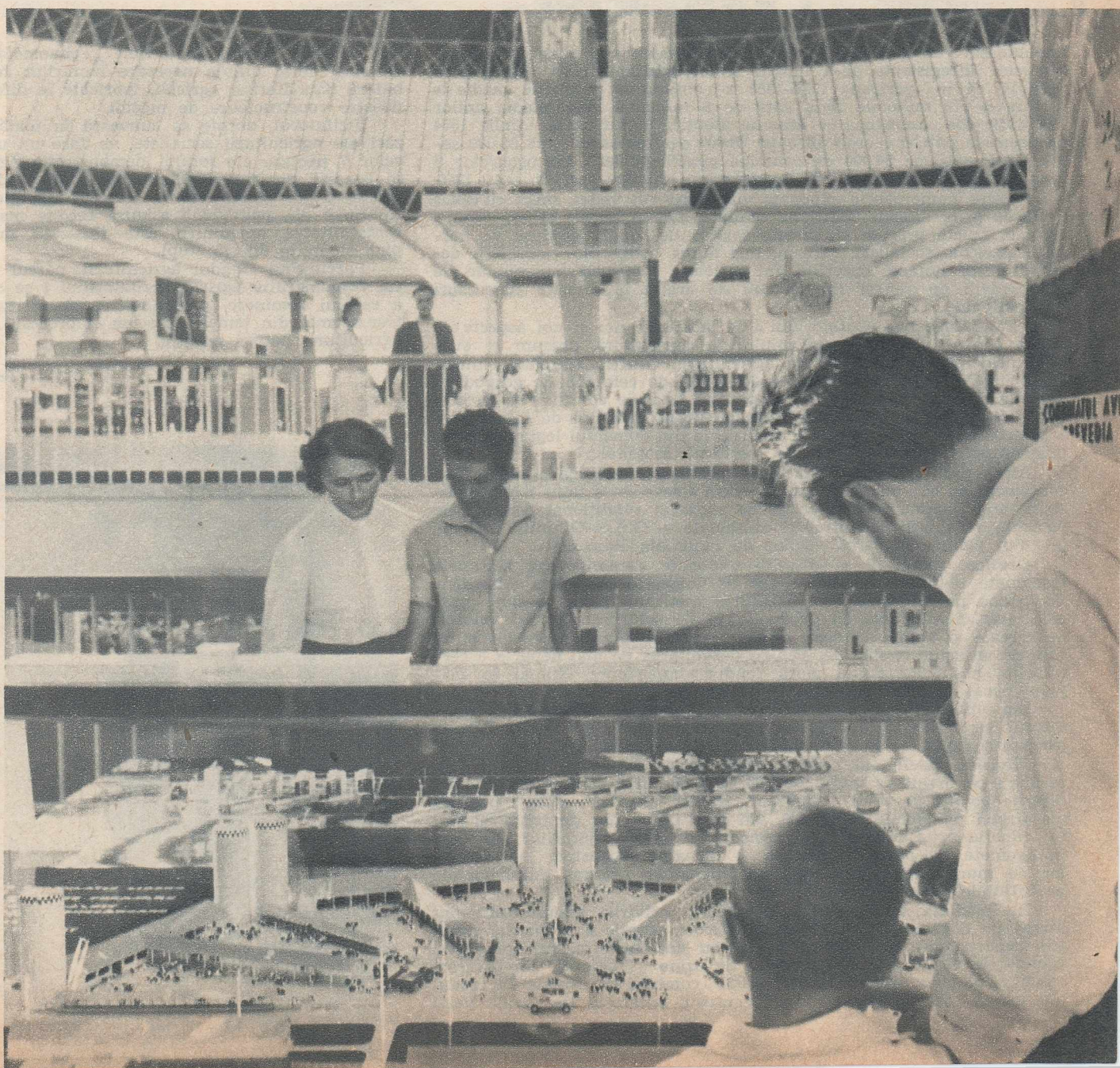
Ogoarele belșugului.

Urcind monumentalele trepte ce duc spre cel de-al doilea nivel al pavilionului central, vizitatorul poposește îndelung la standul rezervat agriculturii. Chiar de la intrare, o fotografie de mari dimensiuni îi înfățișează aceeași imensă rotondă în care se află, și unde, în primăvara anului 1962, 11.000 de țărani muncitori, veniți din toate colțurile țării, aclamau un eveniment mareț: consfințirea, în Sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale, a încheierii procesului de colectivizare a agriculturii. Miile de exponate, numeroasele grafice, statistici, machete și fotografiile oferă vizitatorului noul tablou al agriculturii noastre. Realitatea, succesele dobândite, confirmă justetea politicii partidului nostru care a orientat agricultura în mod statornic spre dezvoltarea intensivă și multilaterală a producției, spre mecanizarea și chimizarea ei. În acest scop, an de an s-au făcut investiții tot mai mari. Un panou ne indică suma de 33 miliarde lei pe care statul i-a investit pentru dezvoltarea agriculturii în perioada 1950-1963.

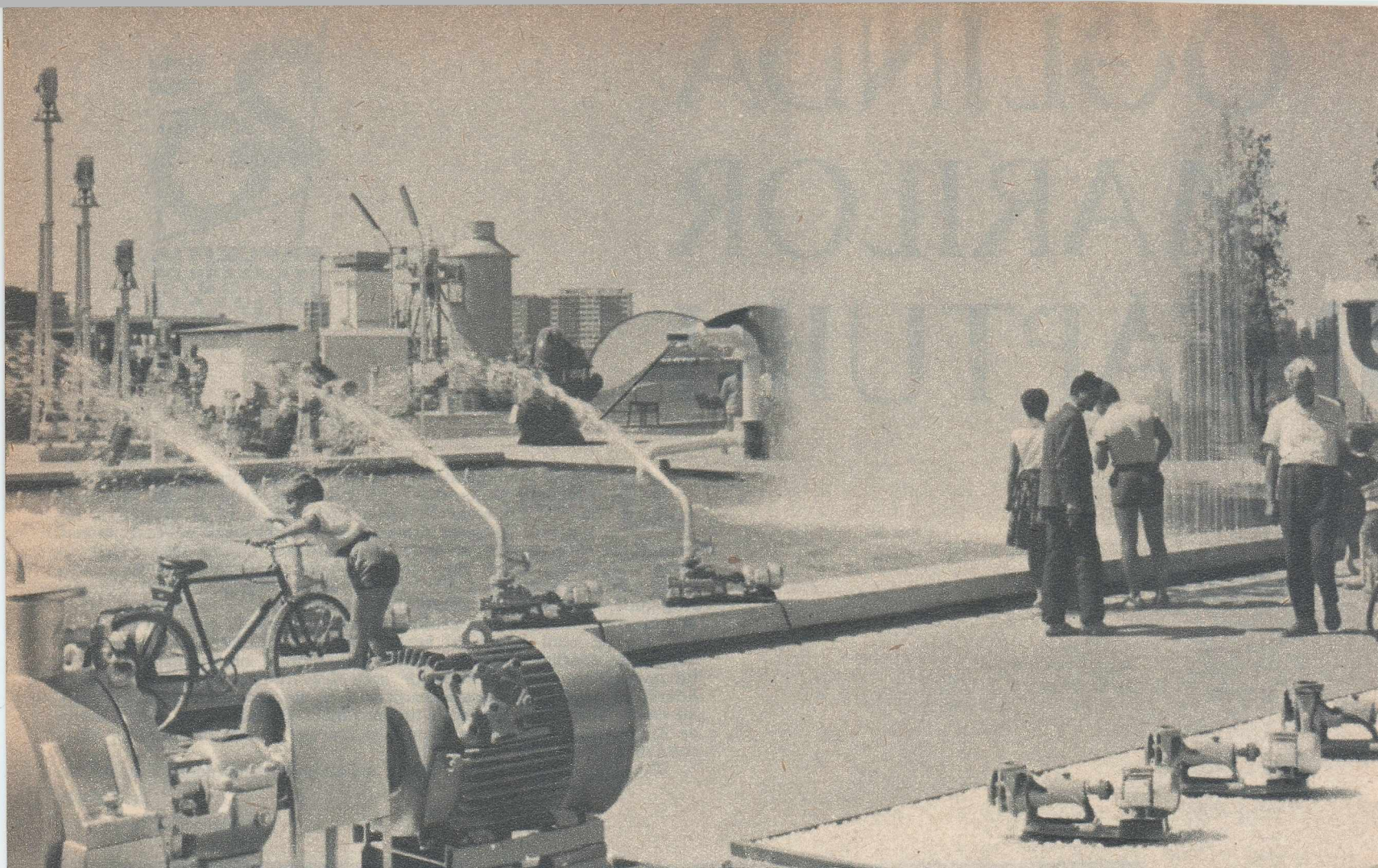
De la un panou la altul aflăm noi date care oglindesc dezvoltarea

Z. VASILIU

(Continuare în pag. 6)

Machetele noller construcții agrozootehnice sttrnesc interesul tuturor vizitatorilor.

impetuoasă a agriculturii. Astfel, dintre numeroasele cifre care redau succesele înregistrate de-a lungul anilor, vizitatorul va reține, fără îndoială, că în perioada 1960-1963 s-a obținut o producție medie de cereale de 10 milioane tone, față de 9 milioane tone, media anilor 1956-1959. De asemenea se impune atenției faptul că la 1 iulie 1964 pe ogoarele patriei lucrau aproape 70.000 de tractoare, circa 63.000 semănători, aproape 34.000 de combine pentru păioase, iar ogoarelor li s-au dat de 34 ori mai multe îngrășăminte chimice decât în anul 1950.

Printre numeroasele exponate vizitatorii vor vedea snopi cu spice grele de grâu, diferite feluri de semințe, plante textile și industriale, legume, fructe precum și variate sorturi de vinuri produse de unitățile agricole socialiste, care au dus faima podgoriilor românești departe peste hotare, cucerind în perioada 1956-1963 un număr de 160 medalii de aur și 127 medalii de argint la diferite concursuri internaționale.

La fiecare pas vizitatorului i se dezvăluie noi și noi aspecte ale luptei pentru victoria socialismului în agricultură precum și evoluția principalelor sectoare ale agriculturii. Grafica standului înfățișează în chip elocvent succesele dobândite de cele 668 de gospodării agricole de stat, de cele 4.718 gospodării agricole colective și de cele 258 stațiuni de mașini și tractoare, creșterea gradului de mecanizare a principalelor lucrări agricole, realizările din domeniul legumiculturii, pomiculturii, viticulturii și din sectorul zootehnic.

Atrag prin noutate și concepție modernă machetele a numeroase construcții ca cea a Combinatului avicol Crevedia, a unui S.M.T. construit anul acesta, a unei stații de uscat și condiționat semințe de porumb, a Fabricii de nutrețuri combinate — G.A.S.-Oltenița, a Complexului pentru creșterea vacilor de lapte din Băicoi etc.

Grafice, fotografii și diferite exponate demonstrează succesele însemnate obținute în ultimii ani în domeniul cercetării științifice. Un panou ne informează că în cadrul Institutului de cercetări agricole s-au creat și dat în producție 70 de soiuri de hibrizi valoroși de cereale și plante tehnice, 86 de hibrizi de plante horticole și 14 rase de animale ameliorate. Pentru dezvoltarea pe mai departe a cercetărilor științifice statul alocă fonduri importante. Numai în 1964 s-au alocat în acest scop 148 milioane lei.

Din multiplele aspecte ale satului românesc contemporan vizitatorul va reține cu satisfacție cifra de 890.000 case noi construite precum și faptul că în peste 5.500 de sate s-a aprins lumina electrică.

Părăsind pavilionul central, prin ieșirea A, nu se poate să nu te abați pe malul bazinului de 400 m p în jurul căruia sînt grupate diferite pompe de tipul „Dunărea”, „Siret”, „Brateș”, „Cris”, produse ale Uzinei de pompe București, din care un număr de peste 20 sînt în funcțiune. Duiditul motoarelor, revărsarea jeturilor de apă în zgomote de cascadă, creează o imagine sugestivă a acțiunilor de mare amploare menite să intensifice irigarea culturilor de pe întinsele ogoare ale țării.

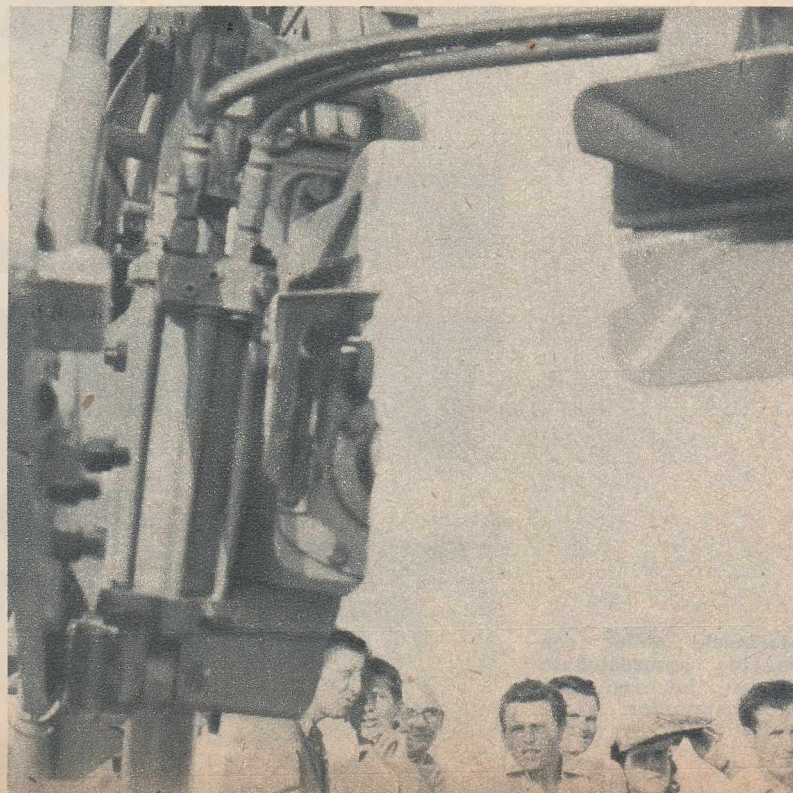
În imediata vecinătate a pompelor, privirile vizitatorului sînt atrase de bogata gamă de mașini agricole, creație a industriei noastre constructoare de mașini. Aici și-au dat întâlnire, printre altele, tractoarele U-650 și U-651, produse de uzina „Tractorul” din Brașov, combina de siloz universală CSU-EP2V, combina de cereale C1, creații ale uzinei „Semănătoarea” din București, uscătorul de furaje verzi

tip UFV-400, produs de uzinele „Tehnometal” din Timișoara, alături de alte multe utilaje necesare lucrărilor fertilizării solului și combaterii dăunătorilor agricoli, fabricate în diferite unități ale industriei noastre constructoare de mașini.

Vizitatorul, dornic să cunoască în toată amploarea marile realizări ale agriculturii socialiste, va face un ultim popas și pe întinsul celor 7 hectare ale lotului demonstrativ agricol unde s-au semănat în condiții de irigare, plante care dau producții mari la hectar. To aici el poate vedea cum în sectorul legumicol folosirea adăposturilor tip tunel din polietilenă asigură recolte mari culturilor timpurii, iar rentabilitatea apiculturii este ilustrată prin prezența unei stupine alcătuite din 75 stupi.

Parcursînd standul agriculturii, parcul de mașini agricole și lotul demonstrativ agricol, vizitatorului i se oferă o imagine complexă a satului românesc, profundele prefaceri social-economice care l-au transformat din temelii precum și procesul continuu de dezvoltare a agriculturii patriei noastre.

Z. VASILIU
Fotografii de Elena GHERA
și Traian PROSA

...lii de pompe de ti-
ul celor expuse
duc apa pe ogoa-
ele patriei, sporin-
u-le rodnicia.

...a material didactic
iginal ii face pe vi-
atori să zăbovească
delung: tractorul
secțiune, în stare
funcțiune.

Standul mașinilor agricole cunoaște o mare afluență de vizitatori.

Renumitele vinuri românești și-au
impus faima la numeroase con-
cursuri internaționale.

REFLECȚII LA O FOTOGRAFIE

Vizitam într-o dimineață, cu încetini-
torul, Expoziția realizărilor economiei
naționale. Făceam o călătorie concentrată,
în care anii și săptămânile deveniseră ore
și clipe, ca într-o croazieră cosmică în
care timpul vast și spațiul se supuneau
ideilor lui Einstein. Repetam și retrăiam
în dimineața aceea sutele de călătorii re-
portericești succesive, și revedeam locuri
cunoscute transfigurate acum în expresia
lor cea mai caracteristică, în agregate și
mașini de o remarcabilă execuție tehnică,
în exponate multiple și machete reduse
la proporțiile unor prețioase jucării.

Pe neașteptate m-am trezit în fața unei
fotografii de dimensiunile unui perete. Era
fotografia, mărită de multe sute de ori,
a unui colț de peisaj care cuprindea o
margină de Bărăgan, o porțiune a Dunării
și o parte din Balta Borcei îndiguită. Foto-
grafia, imensă, executată probabil într-un
laborator foto ciclopic, reprezintă o parte
din incinta îndiguită a Gospodăriei agricole
de stat Pietroiu.

Trimis pe teren de revista „Flacăra”,
în anul 1952, fusesem pentru prima oară
în viața mea la Pietroiu și văzusem șan-
tierul sutelor de gredere, buldozere și ex-

cavatoare puse atunci să ridice un dig lung
de 45 kilometri. Lucrarea mi se păruse me-
morabilă prin amploarea ei, ca și cum fă-
cusem o călătorie exclamativă la uriași, dar
de atunci încococe am văzut în Lunca Du-
nării, de la Călărași și Brăila, numeroase
șantiere noi, de hidroameliorații, cu mult
mai impunătoare prin vastitatea lor decât
cel de la Pietroiu.

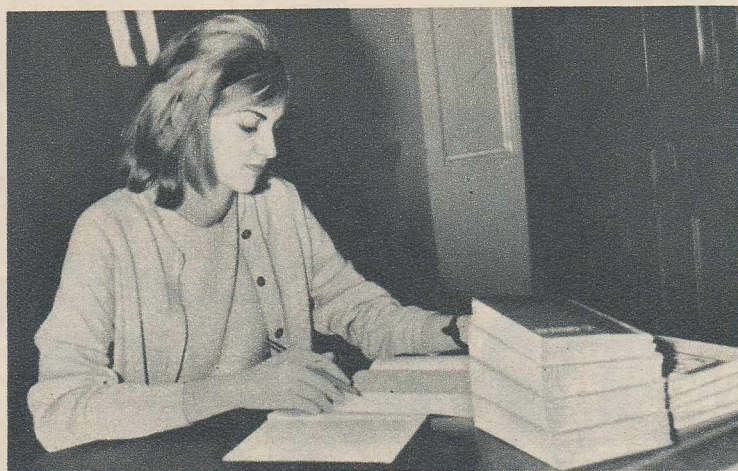
Și totuși, oprit în fața panoului fo-
tografic pomenit mai sus, am privit cu
nostalgie legitimă locurile văzute în 1952
și pe care acum, în 1964, abia le mai re-
cunoșteam în geometria vastă a ogoarelor
irigate, a clădirilor moderne zidite acolo
unde erau bălți, păpurișuri și grinduri cu
sălcii și ciulini. Peste aceste locuri nu vor
mai trece niciodată apele dezlănțuite ale
Dunării, dar an de an se vor vătura în
vânt apele îndelung foșnitoare ale fluviilor
de grâu și porumb, de ovăz și floarea-
soarelui. Constructorii socialismului au do-
bîndit și aici, ca pretutindeni în țară, o
victorie a înțelepciunii și tenacității, a
muncii unite și a geniului creator al între-
gului nostru popor.

Petru VINTILĂ

ACTUALITĂȚI CINEMATOGRAFICE

Dincolo de ambianța platourilor de filmare, Ana Maria Nicolescu devine o studentă harnică și conștiințoasă.

„Literatura, și apoi filmul...”

Părăsind pentru cîtva timp bogata rochie de catifea viziune cu ornamente de fir și pietre strălucitoare, iar o dată cu aceasta și identitatea cinematografică a tinerei și frumoasei boieroaice moldovene Magda Orheianu, studenta Ana Maria Nicolau reintră în universul obișnuit și familiar al sălilor de cursuri și seminariilor de la Facultatea de limbă și literatură română, pe care le-a părăsit în ultimul timp pentru platourile de filmare, fără a le da însă uitării...

— Cărui fapt îi datorai prezența dv. în film ?

— În mod exclusiv, întâmplării... În timp ce mă aflam în ultima clasă de liceu și eram pasionată de literatură, am citit în ziare numeroase anunțuri: „Se caută interprete pentru rolurile principale din noul film românesc „Neamul Șoimăreștilor””. Și îmi imaginam cum va arăta transpus în versiune cinematografică romanul lui Sadoveanu, în timp ce unele din colegele mele își încercau de acum norocul la probele de fotogenie... Anunțul continua să apară mereu dar eu îmi pregăteam conștiințios examenul de maturitate și cel de admitere la universitate. Și iată că întâmplarea a făcut să dau totuși aceste probe de film. L-am cunoscut într-o zi pe secundul regizorului Mircea Drăgan și, la insistențele lui, poate și dintr-o curiozitate a vârstei, am acceptat să mă prezint a doua zi pe platou. Contrar părerilor mele am trecut cu bine probele și am fost distribuită în rolul principal feminin al filmului, Magda Orheianu. Și totuși multă vreme încă nu am filmat...

— ... ?

— Primul tur de manivelă fiind amînat, mi-am reamintit că de fapt sînt o absolventă de liceu...

— Drept care...

— Am dat examenul de admitere la universitate, la Facultatea de limbă și literatură română, cu care prilej am avut plăcerea unei teribile coincidențe: am primit la examen tema „Mihail Sadoveanu și romanul istoric „Neamul Șoimăreștilor”, care a însemnat astfel pentru mine cel de-al doilea debut. Studiez cu multă pasiune literatura română, obiectul principal al pregătirii mele în facultate, preocupându-mă intens și de însușirea

limbilor străine, respectiv spaniola și engleza.

— Ce ne puteți povesti despre prima zi de filmare ?

— Ambianța specifică a platourilor de filmare m-a fermecat și mi-a prins într-atît atenția încît în această zi de mari emoții, ziua „primului tur de manivelă”, n-am putut filma decît o singură secvență. O secvență din scena declarației romantice de dragoste dintre Magda și Tudor Șoimaru, cînd, emoționată, nu am putut să rostesc decît o singură replică... Aceasta se pare că a fost corect spusă deoarece regizorul filmului, Mircea Drăgan, s-a declarat mulțumit de acest prin botez al platoului de filmare. Pe urmă, totul a mers din ce în ce mai bine deși, de atunci, la nici o filmare nu am fost scutită de emoțiile debutului... Regizorul Mircea Drăgan, de altfel, ne însuflă multă încredere și ambiție în realizarea rolurilor, căutînd să descopere posibilitățile naturale de expresie ale interpretelor.

— Și rolul ? Cum vi se pare ?

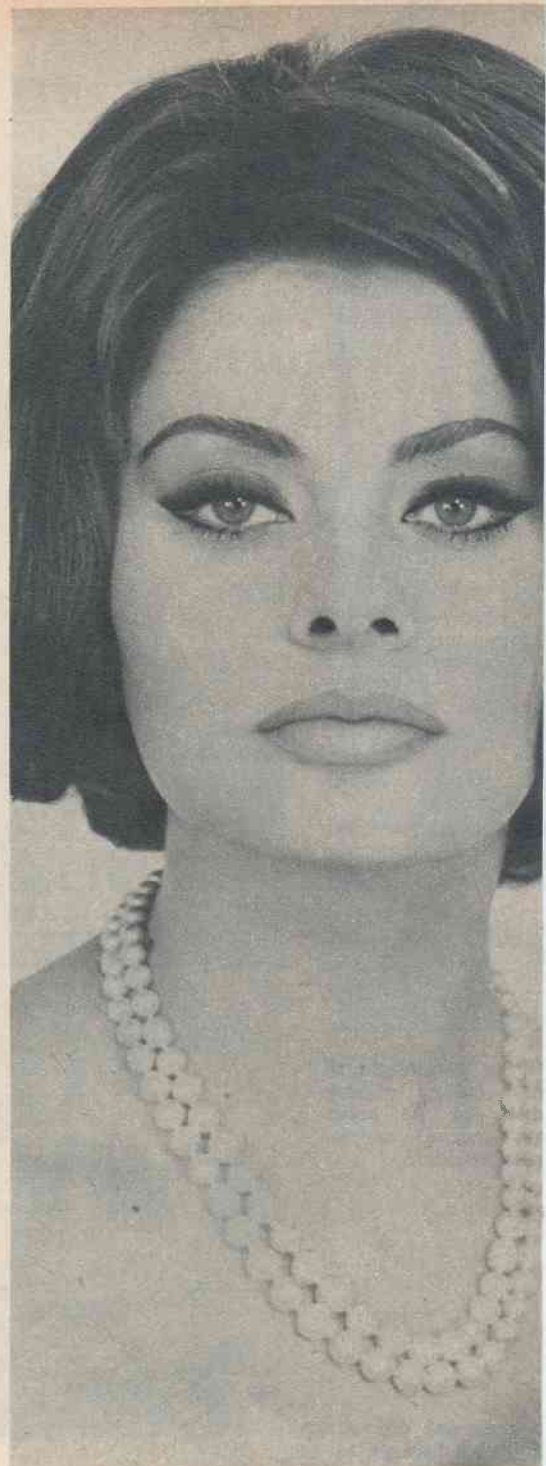
— Personajul în sine îmi pare la început străin și dificil de realizat. Nefericirea Magdei, dragostea sa zburciată, spulberarea iluziilor ei roman-

tice de fericire m-au impresionat mult. Dar pe eroină nu pot să o iubesc ! Deoarece fi reprodusă mereu servituțele unei evoluții personale contradictorii, de-a lungul căreia duplicitatea sentimentelor, lasitatea sau individualismul meschin fac să rateze definitiv orice aspirație sinceră spre dragostea pe care ea nu va avea tăria de caracter să și-o apere de prejudecățile și interesele egoiste ale castei sale sociale...

— Oare cea de-a doua pasiune — cinematograful — excluzînd prima dragoste — literatura — nu v-a cucerit definitiv ?

— Dimpotrivă ! Mărturisesc cu toată sinceritatea că, paradoxal poate pentru unii, marea mea pasiune nu este filmul. Ceea ce înseamnă, dacă vreți dv., că de fapt prima dragoste nu a fost trădată... Acest așa-zis „miraj al filmului” nu a reușit să mă prindă într-atît încît să-i acord exclusivitatea, literatura și studiile profesionale rămînînd să mă preocupe în continuare, astfel încît o dată cu încheierea filmărilor aștept cu nerăbdare deschiderea noului an universitar, de data aceasta ca studentă a anului al III-lea.

Ion MIHU

Sophia Lore

DOUĂ ECRANIZĂRI

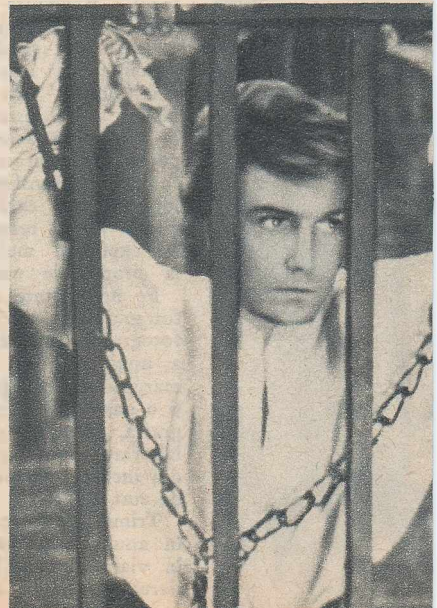
Rinocerii

Erau eroii lucrării lui Ionescu, dar Jan Lenica i-a „infla”, realizînd o miniatură cinematografică de valoarea originalului.

Desenul animat premiat la Festivalul internațional de scurt-metraje de la Cracovia n-a adaptat celebra piesă, ci o povestire cu același titlu scrisă de dramaturg. Regizorul a extras din „Rinocerii” un sens filozofic profund, mult mai general, specific întregii opere ionesciene: satirizarea conformismului, a mediocrității, a filistinismului burghez capabil să genereze în cele din urmă fascismul.

Cineastul urmărește nașterea monstruosului fenomen, istoria „rinocerizării” unui orașel din provincie. În trei compartimente: viața cotidiană, biroul, arena politică. Doi „filozofi” fleacăresc la

o berărie: din gura lor se revarsă formule stereotipe (amuzant ilustrate în desene fantasmagorice), formule goale de sens, într-un amalgam ce crește ca un balon trufas, pînă se sparge de capetele împodobite fiecare cu cite un corn de rinocer. Doi demagogi, reprezentanți a două partide opoziționiste, încep să-și urle public promisiunile. Potopul de „bunăstare” îi inundă și pe ei, pînă cînd mutrele muiate încep să semene perfect una cu cealaltă și amîndouă cu animalul agresiv, verzui, cu un corn în virful nasului. Rinocerii lui Lenica reprezintă o strălucită satiră ilustrată în limbajul subtil al filmului animat și totodată un mic eseu critic asupra teatrului lui Eugen Ionescu.

S o p h i a

Vă aduceți aminte de povestea lui Andersen cu „rățușca cea urîță”, care își leapădă pe neașteptate stîngăcia, descoperindu-și nobletea și grația de lebădă? Ea ar putea servi drept simbol pentru existența unei fetițe din suburbia napolitană Pozzuoli, pe nume Sophia Scicolone. Era unul din acei copii subalimentați care, în primele zile de pace, se uitau cu jind la bunătățile oferite de proaspăt debarcații ostași aliați, prea mîndri pentru a cere, dar prea flămînd pentru a refuza. Înaltă și slabă, cu ochii mari de o culoare indefinibilă într-o față negricioasă, Sophia se credea urîță. Pentru a-și asigura o modestă carieră de învățătoare, învăța cu sîrguință și își tănuia visurile de adolescență.

Dar tinerețea își infăptuiește minunea și, la 16 ani Sophia devine de ajuns de chipeșă pentru a o determina pe mama ei s-o prezinte la unul din acele concursuri de frumusețe, atît de frecvente în Italia, prin care afaceriștii în goană după publicitate exploatează ambiția de parvenire a unor tinere amețite de mirajul ecranului. La concursul pentru alegerea Princesei Mării din Napoli, Sophia cucește doar locul al doilea. Pășise prea timidă în parada finală; trena unei unduioase ochi de seară, încropită din gătelile citorva generații de năuși și bunici, de-abia izbucnea să-i ascundă picioarele goale.

Succesul o îndeamnă să se înscrie la o școală dramatică din Napoli, iar apoi să se mute a Roma împreună cu mama și sora ei, în căutarea unui angajament cinematografic. Sub numele de Sophia Lazzaro face curte apariții episodice în filme de serie. Existența și-o cișigă însă mai mult pozînd pentru romanele ilustrate de mare tiraj, cucerind o oarecare popularitate printre cititorii acestui gen de „literatură”.

Adevăratul debut și-l face în 1953, la vîrsta de 19 ani, în filmul „Africa sub mări” — o realizare mediocră care însă îi pune în valoare frumusețea. Aceasta îl aduce primul rol de anvergură: Aida”. Peste noapte, frumoasa Sophia Loren — acesta e noul său nume artistic — devine celebră în toată Italia. Contractele se îngrămădesc la

picioarele proaspetei vedete. Și, deodată, după rolul plăcîntăresei din filmul lui Vittorio de Sica „Aurul Napoleului”, publicul și producătorii descoperă că Sophia Loren are nu numai temperament ci și talent dramatic. Filme ca „Frumoasa morărită”, „Păcat că e o canalie”, „Fîne, dragoste și...”, „Mîndrie și pasiune”, „Patima de sub ulmi”, „Cheia”, „Orhideea neagră”, „Cidul”, ultimele realizate pentru producători americani sau chiar la Hollywood, i-au extins popularitatea pînă departe de granițele Italiei. Cele mai memorabile dintre creațiile ei rămîn însă cele realizate în Italia și cu deosebire în filmele lui Vittorio de Sica: „Ciocclara”, un episod din „Boccaccio 70”, „Sechestrațul din Altona”, „Ieri, azi, mâine”.

Sophia Loren a cucerit numeroase premii internaționale printre care „Victoria” acordat de presa franceză sau cupa Volpi, pentru cea mai bună interpretare feminină la Festivalul de la Veneția 1958 (pentru filmul american „Orhideea neagră”). Dar adevăratul prestigiu artistic i-a fost adus de zguduitoră interpretare dată eroinei filmului „Ciocclara”. Două mari distincții — premiul de interpretare feminină la Cannes și premiul Oscar pe anul 1961 — au subliniat această victorie a talentului asupra „divismului”.

Legile „star-sistemului” îi impun, firește, să participe în continuare la superproducții fastuoase de genul filmului „Căderea imperiului roman”, care a deschis Festivalul de la Cannes din acest an. Rolurile ei preferate sînt însă cele în care poate da frîu liber temperamentului său meridional, ca eroina primului episod din „Ieri, azi, mâine”, vînzătoarea ambulată care, prin maternități repetate, se sustrage inchișorii sau ca Filumena Marturano, eroina piesei lui De Filippo, care, ecranizată, va purta titlul „Căsătorie în stil italian”. Tot așa cum — fie și în detrimentul fidelității față de textul dramatic original — Sophia Loren a știut s-o dăruiască pe eroina filmului „Madame Sans-Gêne” cu irezistibilul ei farmec, cu spontaneitatea ei cuceritoare.

Ana ROMAN

„Cele mai bune urări cititorilor revistei „Flacăra.” — ne-a scris Anastasia Vertinskaia pe fotografia dată corpondentului nostru.

Interviu cu cea mai tinără interpretă cinematografică a Ofeliei

— Aveam 15 ani și nici nu mă gîndisem vreodată să joc în filme. Imi vedeam de școală, eram în clasa a opta și desigur mergeam mult la cinema. Întîlnirea cu regizorul Ptuško, în căutarea unei fetițe pentru unul din rolurile în filmul la care lucra pe atunci, mi-a decis profesunea.

Așa a început să-mi povestească scurta sa carieră, Anastasia Vertinskaia, interpreta rolului Ofeliei din noul „Hamlet”, realizat în versiune cinematografică de regizorul sovietic Grigori Kozîncev.

— Dacă, cronologic, colaborarea la filmul regizorului Ptuško a însemnat debutul meu în cinematografie — continuă Anastasia Vertinskaia — adevăratul și cel mai greu examen l-am trecut alături de Kozîncev.

— Și l-a trecut cu succes după părerea mea — intervine regizorul.

În urmă cu doi ani, tot la Festivalul de la Karlovy Vary, Kozîncev îmi mărturisea că în afara exigențelor textului shakespearian, pe care-l adaptase în scenariul abia terminat, se afla în fața unei experiențe actoricești complexe: pentru Hamlet îl alesese pe Innokenti Smoktunovski, personalitate artistică bine conturată, iar pentru Ofelia, aproape o

fetiță care nici nu terminase școala medie.

— Rezultatul? — l-am întrebat acum pe Grigori Kozîncev.

— Eu sînt mulțumit și-i felicit pe amîndoi.

— A fost cumplit de greu — se destăinuie Vertinskaia. Am început filmările pe cînd aveam 17 ani. În școală învățasem despre literatura shakespeariană, citisem și eu unele texte, dar de aci și pînă a da replica lui Hamlet e un drum în care cel mai mare dușman îmi era... tinerețea.

Ceea ce alții știau deja, eu abia trebuia să aflui. A fost nevoie de o muncă uriașă; zile și nopți de studiu, de discuții, de repetiții. Ajutorul și îndrumarea lui Grigori Kozîncev au fost hotărîtoare. Iar lucrul în mijlocul unui colectiv ca cel al partenerilor mei din film a fost de-a dreptul minunat, stimulator și plin de învățăminte. Sînt fericită că filmul a plăcut și la Karlovy Vary, unde a fost prezentat în afara concursului, și cînd văd că publicul — critici și spectatori — îl discută cu aprindere sînt chiar mîndră că am contribuit la realizarea lui.

— Și după Ofelia ce urmează?

— E foarte greu ca după un rol ca Ofelia, mai ales cînd îl joci la vîrsta mea, să mai

poată urma ceva. Totuși sper că acesta a fost doar începutul, și nu pot decît să-mi doresc o continuare pe aceeași măsură. Acum lucrez în echipa de actori a lui Serghei Bondarcuk la ecranizarea romanului „Război și pace”. Sînt distribuită în rolul Lizei, soția prințului Andrei Bolkonski. E un rol cu multe subtilități și mă voi strădui să-i mulțumesc atît pe regizor cît și pe spectatori.

— Și viitorul?

— Viitorul înseamnă pentru mine întîi de toate terminarea studiilor artei dramatice, studiul pe care abia le-am început, acum cîteva săptămîni sfîrșind examenele primului an al institutului din Moscova. După cum vedeți, mă preocupă viitorul sub această înfățișare și abia apoi mă voi gîndi la alte roluri, poate la teatru. Înainte de a pune punct convorbirii noastre — mi-a spus Vertinskaia — vreau să vă rog să transmiteți din partea mea cele mai bune gânduri iubitorilor de film din România socialistă, ale căror păreri despre „Hamlet”-ul nostru le aștept cu nerăbdare și pe care sper să-i pot saluta personal, tot în viitorul apropiat.

— La revedere, Anastasia Vertinskaia.

Cristian POPIȘTEANU

Doă imagini din filmul lui Richardson după romanul „Tom Jones”, în care apar actorii Susannah York și Albert Finney.

Fielding și Richardson

O coincidență amuzantă aduce din nou alături numele care au alimentat secolul al XVIII-lea al literaturii engleze cu o fructuoasă polemică: Fielding, autorul realistului tablou de moravuri „Tom Jones” — împotriva lui Richardson, dogmaticul apărător al puritanismului catolic, părințele sentimentalei „Pamela”. După două secole, Fielding și un nou Richardson (fără nici o legătură cu scriitorul), regizorul Tony Richardson, pasionat critic al societății actuale burgheze, conviețuiesc de data aceasta pașnic într-o perfectă armonie, pe genericul adaptării lui „Tom Jones”.

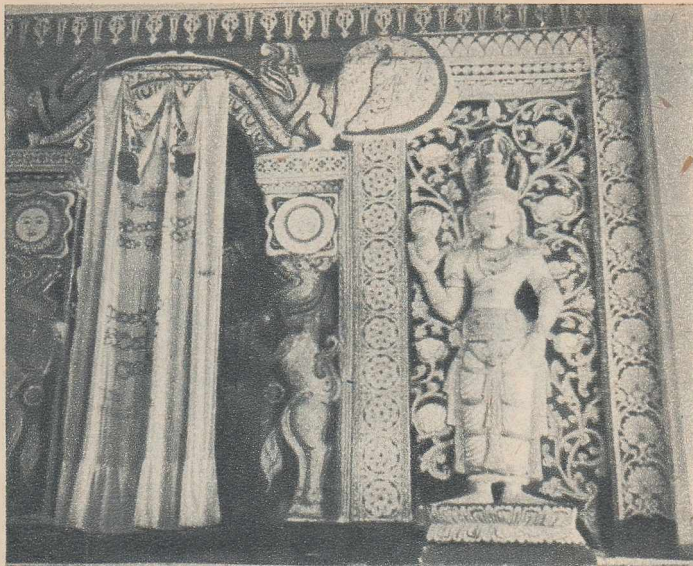
Tinărul regizor englez, con-

secvent tonului său polemic din filme ca: „Privește înapoi cu mințe, Cabotînul, Singurătatea alergătorului de cursă lungă, reia romanul clasic dintr-un unghi contemporan, accentuîndu-i anticongresivismul concret, un anticongresivism mai eficient chiar decît filipica abstractă a „mînioșilor” de astăzi.

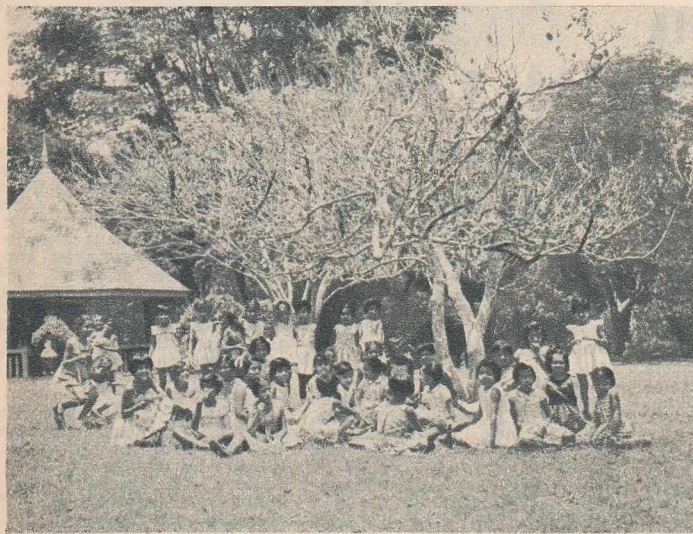
Eroul filmului, interpretat de Albert Finney, are o vitalitate, un optimism de care nu mai sînt capabili revoltații dar sterili ai urmașii, ca Jimmy Porter. „Tom Jones”-ul lui Fielding-Richardson e un tinăr în acțiune, care înjură poate mai puțin ipocrizia burgheză dar trăiește mai liber, mai necon-

ștrîns de prejudecățile filistinului mediu în care se învîrtește. O fire pătimașă, robustă, ce înprîmă ecranizării o atmosferă tonică, reconfortantă. Richardson a ieșit din ungherele mucegăite și podurile mizerelor locuințe unde-și macină nepuțința „neadaptării” lui Osborne ori Sillitoe și, bucuros că a dat peste o natură umană și vegetală proaspătă se îmbată de soare, viață și lumină. Nemaibătîndu-se cu mori de vînt abstracte, ci cu o galerie de ipocriți concreți, canalii atît de pregnant descrise în romanul lui Fielding, cineastul e mai militant și mai actual ca oricînd.

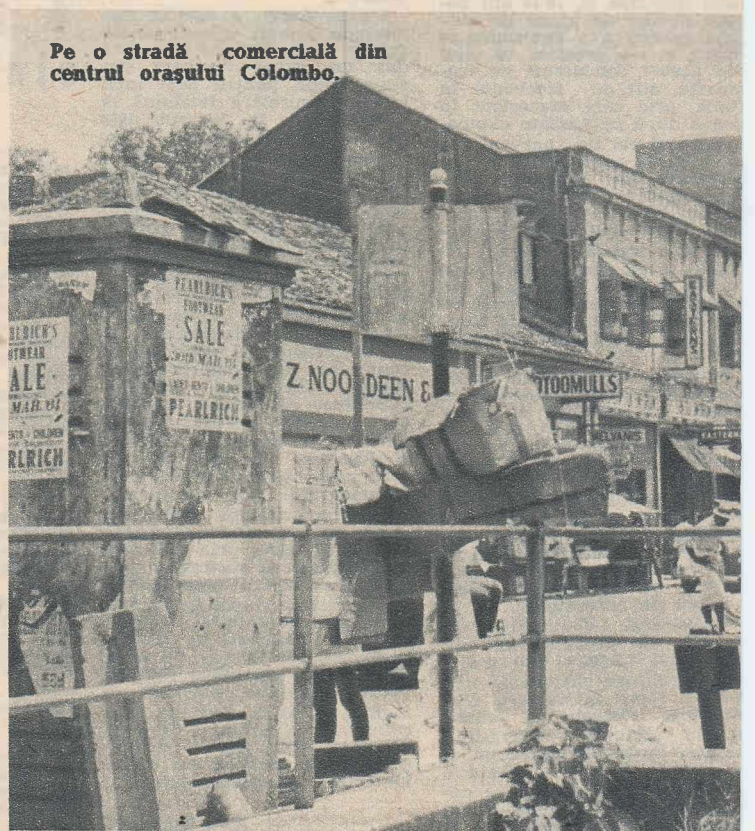
Alice MĂNOIU

Interior din templul „Dintelui sfânt” (Temple of the holy tooth) din Kandy. (Denumirea de „dintele sfânt” vine probabil de la un colț de elefant — animal răspândit în Ceylon.) În fotografie se vede Buda înconjurat de o mulțime de ornamente care dovedesc măiestria celor care au lucrat la construcția templului.

Elevele unei școli din Kandy în vizită la grădina botanică a orașului. Noua generație va contribui desigur în mod efectiv la construcția vieții noi a poporului ceylonez.

Pe o stradă comercială din centrul orașului Colombo.

REALITĂȚI DIN „FEERIA SINGA

Un marinar român surprinde pe pelicula aparatului său fotografic aspecte dintr-o țară în care crește „floarea prieteniei și a păcii”.

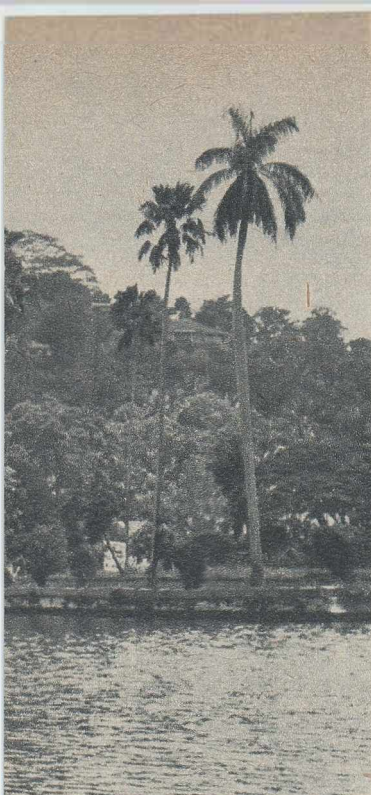
Nu demult poșta ne-a adus la redacție un plic voluminos. Conținea imagini fotografice din Ceylon. Împreună cu imaginile — o scrisoare. Autorul lor, Lucian Huiban, făcând parte din personalul navigant al flotei comerciale române, ne comunica dorința de a fi „eventual folositor «Flacării»” prin aceste fotografii.

Lucian Huiban se află, poate, în acest moment, într-un port al Islandei sau al Italiei, pe țărmul Republicii Arabe Unite sau — cine știe? — poate din nou în Ceylon. Nădăduim că el va afla totuși cât mai

curînd că fotografiile pe care le făcuse au întrunit condițiile unui fotoreportaj și că redacția „Flacării” le publică ca pe un document edificator, primind deopotrivă prietenia oamenilor din țara noastră pentru care muncesc din lumea întreagă, ca și talentul de fotograf amator al corespondentului nostru.

O dată cu fotografiile publicăm și scurte note de drum din Ceylon.

Într-o carte scrisă în urmă cu mult timp, multe zeci de ani și rămasă de atunci un fel de documentar ceylonez.

Aspect din Kandy, fosta capitală a Ceylonului, oraș așezat în mijlocul insulei, la o altitudine destul de mare. În apropierea orașului Kandy se află Nuraha Elya, o stațiune climaterică situată la o altitudine de aproximativ 2.000 m, unde în timpul verii (care de fapt aici e veșnică, dar e marcată prin lunile în care temperatura este mult mai ridicată ca în restul anului) cei care dispun de mulți bani pot să-și asigure o vacanță plăcută în confortabilele dar costisitoare hoteluri ale stațiunii.

vor ridica însă privirile spre nord, arătând în zare un punct nevăzut. Acolo, departe, în lanțul de munți din mijlocul insulei, există un vîrf denumit *Virful lui Adam*. E mărturia toponimică a vechimii legendei despre tata Adam, care se va fi plimbat prin aceste locuri, numărîndu-și coastele și constatînd — spre marea lui tristețe — că are una în minus...

Alte urme nu mai sînt. În schimb, tot acolo, în munți, se află amprenta săpată în stîncă a unui picior uriaș. Băștinaii afirmă că ar fi urma piciorului lui *Lord Buda*, *Dumnezeul Buda*, a cărui blîndă credință s-a răspîndit de mii de ani pe aici.

Dar dacă legenda paradiziacă nu-și află în Ceylon prea multe confirmări, în schimb metafora lui Francis de Croisset se confirmă în toate colțurile de natură. Rechemînd imaginile păstrate din cursul unei vizite făcute cu cîtiva vreme în urmă, revăd siluetele zvelte ale cocotierilor care-și fac în bătaia vîntului veșnice complimente cu grațioase și zîmbitoare înclinări reciproce; revăd coroanele în evantai ale bananierilor la poalele cărora se sparg cu sudic temperament valurile oceanului. Feeria se desfășoară în fața ochilor cu lumina diafană a amurgurilor de rară poezie, cu evo-

catoarele ruine ale unei civilizații multimilenare, cu templele boltite în mijlocul unor așezări legate de gloriile apuse ale unor împărați care au stăpînit aici peste oameni și duhuri.

Văzută mai din apropiere, realitatea ceyloneză prezintă și alte aspecte. Colombo — capitala țării — are toate trăsăturile marilor metropole, cu circulația intensă, cu viața trepidantă, cu animația care nu conține decît foarte tîrziu în noapte. În același timp, Colombo își are personalitatea lui bine definită. Rămășițele unui trecut nu foarte îndepărtat sînt încă vizibile. Orașul e o bizară alcătuire de cartiere sărace, cu barăci suprapopulate, strînse în chinga unei aglomerări de cataclism, alături de cartierele moderne pe vremuri destinate ocupantului colonialist și unde răsar bungalovuri luxuase, înconjurate de grădini rafinat ornamentate, aerisite de alei largi mărginite de copaci seculari.

Pentru călătorul care părăsește capitala, peisajul ceylonez oferă bogăția fastuoasă a junglei prin inima căreia omul a tăiat cu prețul a numeroase jertfe autostrăzi ultramoderne.

Din loc în loc, jungla este întreruptă de plantațiile de ceai sau ale arborelui de cauciuc — marea bogăție a solului ceylonez. În sate mici, barăcile adăpostesc familii numeroase. Animalul de povară e adeseori blîndul elefant, pe spinarea căruia călăresc și copilașii, deprinși de la vîrsta cea mai fragedă să-și ajute părinții în muncă. Printre îndeletnicirile ceylonezilor, în afară de trudnica lucrare a pămîntului, trebuie citat pescuitul, navigația și, mai ales, — mîndria întregii țări — artizanatul. Cine vizitează portul Galle, situat la 72 mile de Colombo, va afla că bijutierii de acolo, mari meșteri în cizelarea și montarea safirului și topazului, ametistului și smaragdului, ca și pricepuții cioplitori în lemn de abanos care dăluiesc miniaturi de elefanți,

au dobîndit din tată în fiu o faimă străveche. Locuitorii din Galle știu să povestească despre regele Solomon, care trimitea aici corăbii pentru a cumpăra pietre prețioase. Și în basmele din „O mie și una de nopți” se vorbește despre popasurile curajosului marinăr Sindbad în „neasemuitul port oriental Kala”, denumire legendară a portului Galle.

Artizanatul este și astăzi înflorit în Ceylon. Dar dintre tradițiile cele mai de preț ale poporului din această insulă trebuie citate aceea a dragostei de pace și aceea a neatîrnării. Independența a fost un țel străvechi al ceylonezilor. Locuind de multe milenii pe insulă, ceylonezii s-au văzut invadați, o dată cu sfîrșitul secolului al XVI-lea, de către colonialiștii portughezi de la care de altfel au păstrat unele denumiri geografice de rezonanță latină (Colombo, Lavinia etc.), ca și unele nume de familie (*De Silva* sau *Perera* sînt și azi cele mai comune nume de familie în Ceylon). A urmat apoi dominația olandeză, începînd cu mijlocul secolului al XVII-lea, pentru ca, la începutul veacului trecut, să se instaureze aci dominația britanică. Lupta pentru independență n-a încetat pînă acum cîtiva ani cînd Ceylonul a devenit în sfîrșit un stat neatîrnat. În ce privește aspirația de pace, și ea decurge din cele mai nobile tradiții populare. Printre cele cinci principii respectate de budiști, „să nu ucizi” este imperativ de frunte. Un poet de limbă singaleză cu care stăteam de vorbă a exprimat această aspirație în modul cel mai pregnant: „Pacea e la noi o plantă autobtonă. S-a născut aici, pe pămîntul Ceylonului, o dată cu paradisul. Și, ca și ceaiul sau arborele cauciucului e legată pentru totdeauna de pămîntul acesta al insulei în care toate tradițiile cinstesc viața și pe apărătorii ei”.

L. SĂRĂȚEANU

Vinzători ambulanți în Colombo. Imaginea relevă cît de greu își cîștigă existența o anumită categorie de locuitori ai orașului.

Din urmele colonialismului: copil ceylonez fotografiat în centrul orașului Colombo.

ZĂ "

asic, francezul Francis de Croisset vorbește despre insula pitică la sudul Indiei ca despre o „feerie”. Că natura a fost într-adevăr generoasă cu insula ceyloneză, aceasta oate constata imediat călătorul. De altfel, exegeții bibliei pretind că aici, și aceste țărături cu vegetație luxuriantă și cu șerpi ispititori la rele, ar fi născut vechea legendă a paradisiului. Cînd aud vorbindu-se despre aceasta, localnicii zîmbesc nu fără oarecare amărăciune; pe insulă, de milenii, viața n-a justificat cu unic comparația cu paradisiul. Ei

ATENȚIE

Fotografia de mai sus a fost executată în obscuritate totală. Și totuși căldura emanată de corpurile omenеști — sub formă de raze infraroșii — a fost suficientă pentru a impresiona filmul. Un detaliu interesant: persoana din dreapta nu are decât un singur picior. Și aceasta apare clar pe fotografie. La lumină obișnuită, proteza nu ar fi putut fi distinsă de un picior normal.

INFRAROȘU

De la mașini de gătit la dispozitive complexe de securitate a muncii în industrie, de la fotografia nocturnă la radiolocație și telecomunicații, de la uscarea vopselelor la „laseri” — razele infraroșii aduc tot mai numeroase servicii omului modern. În ce constă „secretul” acestor raze, care este explicația multiplexelor lor întrebuințări?

Am văzut nu demult o fotografie destul de reușită făcută la „lumina” dată de un fier de călcat încălzit. Desigur că dacă veți încerca și dv. să realizați o astfel de fotografie într-o cameră întunecată nu veți obține nimic deoarece există un secret. Secretul constă în folosirea unui film sensibil la razele invizibile, denumite infraroșii. Fierul de călcat le emite din abundență și,

dacă posedăm un asemenea film special, detaliile camerei vor apărea pe clișeu aproape ca la o lumină obișnuită.

...În hala de forjă a unei mari uzine un muncitor a făcut o mișcare greșită. Ea l-ar fi costat viața sau s-ar fi soldat cu o rană gravă dacă în acel moment ciocanul forjei nu s-ar fi oprit brusc. Cine a salvat muncitorul? Cine a vegheat la securitatea muncii lui? Și aici există un secret: muncitorul, apropiindu-se de ciocan, a întrerupt un fascicul de raze invizibile și pe dată a intrat în acțiune sistemul automat de oprire. Infraroșii sînt cele care au vegheat la securitatea muncii la forjă.

Dar lista folosirilor interesante ale acestor raze poate fi continuată. Cu ajutorul lor putem vedea noaptea sau prin ceață,

Cele două imagini au fost luate din același loc și în același moment. Dar pentru cea de-a doua s-a folosit un aparat cu placă sensibilă la raze infraroșii. Rezultatul...

Putem observa stele invizibile cu ochiul liber sau chiar cu telescopul, putem activa țesăturile vii, putem descoperi vechimea unei relicve arheologice etc. Care este explicația acestor utilizări atât de diverse?

CA ȘI RAZA DE LUMINĂ, DAR...

Multă vreme oamenii de știință au crezut că lumina care ne vine de la soare este unitară. Dar iată că în anul 1666 marele Newton, punând în fața unui fascicul de lumină solară o prismă de sticlă șlefuită cu mare trudă le el însuși, a descoperit faimosul spectru al luminii „albe”, de la roșu la violet, pe care-l cunoaștem cu toții de pe băncile colii. Din acel moment teoria uminii solare unitare a căzut. Desigur că Newton, făcând observațiile sale cu ochiul liber, a văzut zări doar componentele vizibile ale radiațiilor solare.

În anul 1800, un alt savant englez, William Herschel a repetat experiența lui Newton. De data aceasta el a complicat-o, plasând câte un termometru sensibil în dreptul fiecărei culori a spectrului. Surpriză! Termometrul așezat dincolo de extremitatea roșie a spectrului solar a indicat o temperatură mai ridicată decât cea a mediului înconjurător. Aceasta a dus la concluzia că radiația solară, ca și radiațiile luminoase provenite din alte surse conțin, în afară de razele vizibile, și altele, invizibile. Fiind situate în spectru dincolo de limita roșie a vizibilității, ele au fost denumite infraroșii.

Locul ocupat de razele infraroșii în spectru este cuprins între undele radio și razele vizibile. Lungimile de undă ale infraroșilor variază între 420 micrometri și 0,76 micrometri. Cele mai multe din proprietățile lor sînt asemănătoare cu cele ale razelor vizibile: se propagă în linie dreaptă, se reflectă, se refractă și se polarizează, dar — și aici intervin deosebirile — ele sînt invizibile și transportă o cantitate importantă de energie calorică. De asemenea, lungimea de undă mai mare le conferă

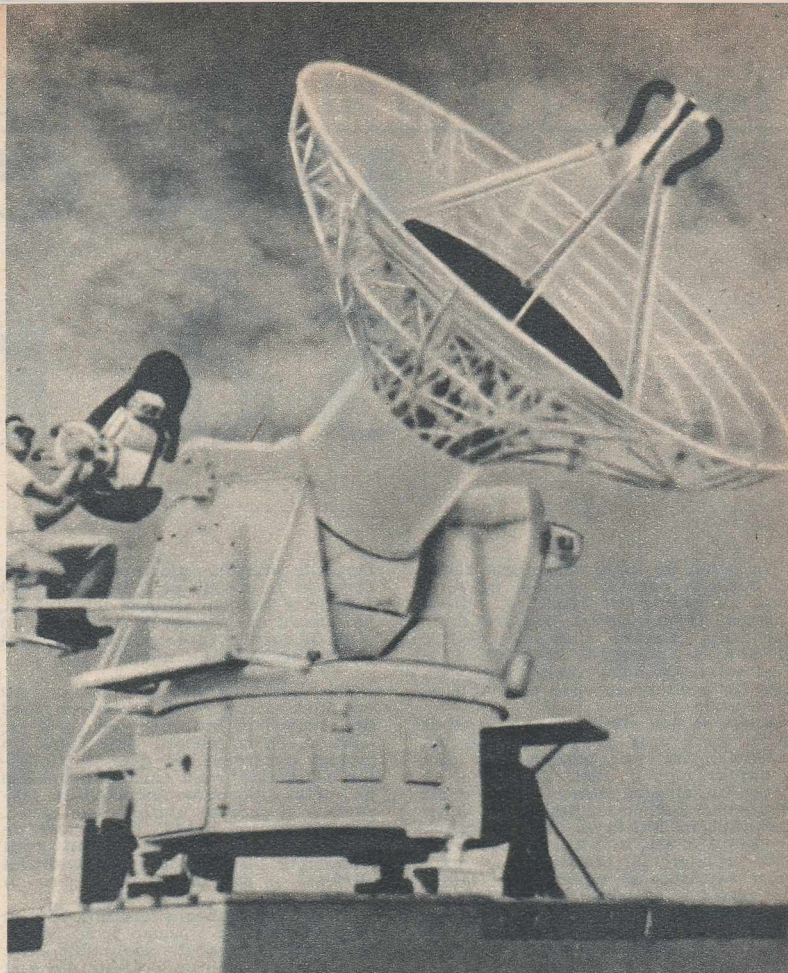
și unele particularități în propagarea prin atmosferă sau prin alte medii. Toate acestea explică, după cum vom vedea, utilizările lor atât de variate.

BECURI DE UN FEL DEOSEBIT

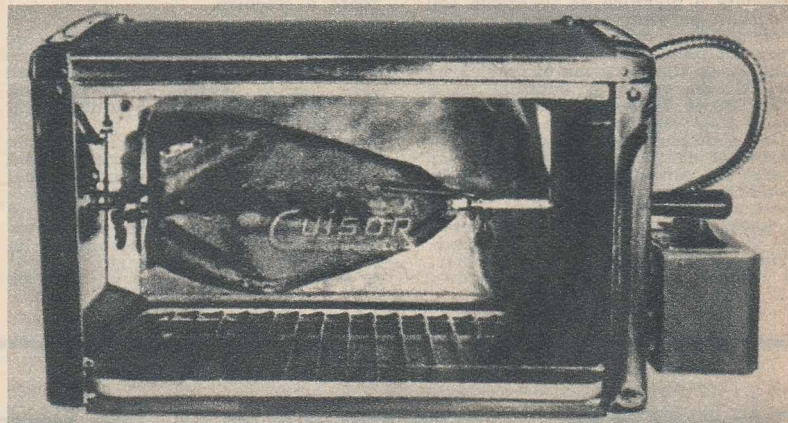
Razele infraroșii sînt generate de corpuri încălzite, de combustibili în timpul arderii sau de becuri cu incandescență. Cele mai comode în exploatare sînt becurile cu incandescență al căror izvor de raze infraroșii este filamentul încălzit; asemănător cu cel al becurilor electrice obișnuite, el se construiește în formă de spirală pentru a avea o suprafață cât mai mare de radiație. Materialul respectiv trebuie să nu se topească la o temperatură înaltă, să se evapore cât mai puțin, să fie ușor prelucrat și totodată rezistent din punct de vedere mecanic — cerințe care sînt cel mai bine îndeplinite de wolfram. Filamentul din wolfram este introdus într-un balon de sticlă care a fost umplut cu un amestec de argon cu azot (în scopul de a micșora vaporizarea filamentului) sau se face vid. La o lampă cu vid doar 3% din energia emisă o transportă razele vizibile, cealaltă parte a energiei fiind radiată în spațiu sub forma razelor infraroșii.

Neajunsul unui astfel de generator constă în aceea că emite raze infraroșii pe mai multe lungimi de undă, deci este prea puțin selectiv. Pentru a se remedia inconvenientul, se folosesc filtre speciale care opresc razele cu lungimile de undă nedorite sau se construiesc alte tipuri de generatoare. De exemplu, radiatorul luminescent, care emite într-o zonă restrînsă, depinzînd de gazul care umple tubul: neon, heliu, argon etc.

Razele infraroșii astfel generate sînt captate de dispozitive speciale care transformă această energie într-un alt gen de energie. Unele receptoare o transformă în energie electrică (celulele fotoelectrice, fotoelementele etc.); altele, în energie calorică (termoelementele) sau chiar chimică (plăcile fotogra-

„Radar cu infraroșii” — un ajutor prețios pentru meteorologi.

Și acum, puțină tehnică gastronomică: mașina de gătit cu infraroșii.

fică, substanțele luminescente etc.).

Pentru „vederea nocturnă” se construiesc dispozitive mai complicate denumite convertizoare electrono-optice care, după cum arată și numele, transformă energia razelor infraroșii în energie electrică și apoi în energie din spectrul vizibil. Este vorba în fond de niște tuburi asemănătoare cu cinescoapele din aparatele de televiziune. Sub influența razelor infraroșii, în interiorul tubului sînt emiși electroni care bombardează un ecran fluorescent. Pe ecran apar zone mai întunecate sau mai luminoase în funcție de viteza electronilor, deci de intensitatea razelor infraroșii. Ochiul observă astfel pe ecran imaginea obiectivului.

La ce folosesc asemenea dispozitive?

LA VÎNĂTOARE CU CONVERTIZORUL ELECTRONO-OPTIC

Noaptea, cînd călătorim cu mașina pe o șosea, iluminăm drumul cu farurile. Dar dacă dorim să vedem fără să fim vă-

zuți, atunci ne vin în ajutor razele infraroșii. Aparatele respective pot folosi ca sursă de raze chiar corpurile omenesti observate, de la care pornesc razele infraroșii (orice corp aflat la o temperatură superioară lui zero absolut le emite!), sau generatoarele (țevi de eșapament etc.) care iradiază în infraroșu. Razele sînt recepționate de un convertizor electrono-optic și devin vizibile pentru ochiul nostru. Convertizorul electrono-optic se poate construi sub formă de lunetă, binoclu, telescop sau periscop.

Lunetele se pot utiliza, de pildă, de cei care vînează noaptea și care pot observa vînatul fără a fi zăriți de acesta. Binoculul se folosește pentru observarea terenului pe care se deplasează vehiculele și care, pentru un motiv sau altul, doresc să rămînă invizibile. În acest caz în fața farurilor se aplică filtre ce permit trecerea razelor infraroșii, în timp ce razele vizibile sînt oprite. Pentru vederi la distanțe mari sau din locuri

Ing. Nicolae PATRAȘ
(Continuare în pag. 21)

nu e ușor să mori

Un avion de luptă carbonizat zăcea prăbușit la capătul brazdei de nisip arat, în ultima lui aterizare. Apusul soarelui îi era decor. Fiecare dimb de nisip, fiecare tufiș de cactus, laolaltă cu mulțimea de ghimpi ai deșertului, aruncau umbre purpurii, care se prelungeau spre orizontul ce se întuneca.

Arșița se mai simțea încă în nisipul fierbinte și vast ca un cer gol, iar liniștea apăsătoare, care nu era nici a nopții, nici a zilei, părea ca de cristal în această atmosferă care nu cunoscuse niciodată pîlpiurile vieții. Învăluită în liniște și lumină, epava avionului zăcea în nisip ca scheletul unui uriaș animal preistoric care parcă se retrăsese să moară aici. Oasele lui argintii, afumate și fragile, păreau sfărâmate de invizibilele mușcături ale timpului; se părea că numai această atmosferă de liniște veșnică l-a menținut formele și că o simplă suflare de vînt ar ajunge ca să le transforme într-un morman de praf fără formă. Nisipul albicios, care poate că nu a cunoscut vreodată o picătură de umezeală sau o suflare de vînt, acest nisip în care o urmă de picior putea să se păstreze un secol, eșarfa ruptă a deșertului ce se țira în urma epavei părea tot atît de veche și durabilă ca o urmă lăsată în notanul preistoric de coada unei reptile uriașe în agonie.

Dar scheletul metallic era încă înfierbîntat de flăcările catastrofei, iar praful fin cernut, care se ridicase în momentul atingerii cu pămîntul, se așeza cu greu. Pilotul nu murise încă. El zăcea la o mică distanță de epavă, cu un picior sfîrtecat, cu maxilarul rupt atîrnîndu-i într-o parte, cu gingia înșingărată dezvelindu-i

cioturile dinților sfărîmați. Singele formase o crustă pe chipul lui și-i înnegrișe hainele. Numai ochii trăiau, se mișcau cu greu și se holbau la un șiroi de furnici care se țira fără viață pe o undulație de nisip.

El știa că mai este în viață, dar nu era încă destul de conștient ca să-și dea seama că nu mai are mult de trăit. Avea o senzație interioară nu tocmai dureroasă, ci doar înfricoșător de stranie, ceva curios, o senzație de metal și cauciuc încolăcit în măruntăie și care se umflau ușor acolo. Încercă să se miște. Un firicel de sînge i se prelinsese din colțul gurii pe nisipul înșecat. Durerea piciorului sfîrtecat îl străfulgeră și recăzu în visare.

În adîncul subconștientului său el trăiește încă, se trezește și se deplasează liber în trecut; acolo sînt toate aducerile lui aminte. Trăiește din nou momentul ciocnirii, orizontul înălțîndu-se, năpustindu-se asupra lui ca într-un coșmar și el așteaptă cu mușchii încordați surpriza cutremurătoare a ciocnirii.

Acum zboară din nou. Nespuse de singuratic și exaltat, el trasează mile nevăzute în văzduh, îndreptîndu-se spre flacăra luminoasă a soarelui, care este numai a lui, sfîdînd acel octombrie încețoșat de pe pămînt. Apoi coboară și deodată, printr-o spărtură a norilor, apare enorma pată cenușie a clădirilor, iar în mijlocul ei un dreptunghi de iarbă și copaci care se înclină și alunecă dispărînd printre nori. Cînd pune un vector pentru întoarcerea la aerodrom, el recunoaște acest dreptunghi înverzît al Londrei cenușii: este un parc pe

care îl știe bine, în care s-a întîlnit și s-a plîmbat cu fata care, cu o lună în urmă a devenit soția lui.

Timpul nu mai este stăpîn pe el, el este acum cu ea, îi recunoaște sunetul risului ce izburcea atunci cînd pisicile își fugăreau propria coadă pe covorașul din fața vetrei, la flacăra focului de iarnă; el se plîmbă cu ea pe iarba fătăță scurt și aduimecă vîntul jilav al primăverii, apoi într-o noapte de vară, se uită cu dragoste la chipul iubit, privesc amîndoi petele zorilor pe cer și amîndoi cunosc scurtimea timpului petrecut împreună, care le făcea mai dulce momentul întîlnirii.

Dulcea căldură dispare, iar întoarcerea la realitate este amară. Ochii lui larg deschiși privesc imensul cer înstelat. Răcoarea și liniștea îi sînt acum mormîntul, acum, cînd începe să simtă singurătatea morții.

— Încă n-am terminat, strigă el, neauzind slabele zgomote ale animalelor și nici cuvintele rostite cu greu prin mecanismul sfărîmat al vorbirii. Corpul îi este un focar de suferință și chinuri; durerea grețoașă a piciorului se lîmbină val cu dezgustătoare senzație din măruntăie și cu agonia, sporită de umilirea pricinuită de lipsa dinților. Durerea încă nu l-a zdrobit complet, mai este în stare să perceapă singurătatea de sub cerul rece, înstelat și înfricoșător, și faptul că speranța de salvare și supraviețuire au fost cu desăvîrșire pierdute. El știe că mîine, dacă rînille i-or permite să supraviețuiască, vor veni căldura, muștele, delirul și dezgustătoare moarte prin sete. Înțelegînd această situație, încearcă să se fure fricii și inuțile speranțe. În acest fel

el își acceptă moartea apropiată, dar încă înconștient se străduie să ros tească:

— Încă nu sînt gata!

A fost un strigăt abia auzit, ieși din toată ființa lui, din toți nervii și mușchii care parcă refuzau să admită putreziciunea.

Undeva, departe în pustiu, șacalii urlau iar urletele lor se auzeau în aerul pur și gol ca o jelanie de lunateci turmentați. „Mor, își spuse dar nu acum“. Asta se va întîmpla cînd soarele va răsări; atunci corpul său va fi rece — și totuși îl este frică de arșiță. Auzi ticăitul slab al ceasului de mînă. „Curios: cum de nu s-a spart?“, gîndi el, și amintindu-se cum l-a întors dimineața (cît de îndepărtat i se părea), încercă să nu se gîndească dacă inima lui va înceta să bată înaintea ceasului.

Încet, stelele se balansează pe cer și el nu-și dă seama dacă noaptea abia a început sau dacă este pe sfîrșite. Nu poate decît să aștepte zorile și să sufere. Ziua ce vine nu este de fapt decît ultima lui zi de viață, și de cînd este în această situație nu poate decît să o aștepte cu răbdare, parcă ar fi posibil să aducă ceva, puțină speranță. Gîndindu-se la răsăritul soarelui, își aminti deodată de un răsărit al unei mult sperate zile, trăite cu mulți ani în urmă. Atunci călătoria de noapte, oboseala și banalitatea drumului le-a lăsat în urmă la gîndul apropiatei bucurii cînd o ușă se va deschide, cînd va intra în cameră și o va găsi pe ea așteptîndu-l; ea a cărei iubire și camaraderie promiseseră să-l transforme suferința.

Acum, mai reale decît suferințele și dezolarea sînt amintirile acelor di-

CARTEA

„Învățătorii“ de Șerban Nedelcu

Cînd, acum vreo doi, trei ani, a apărut primul volum al romanului „Învățătorii“ de Șerban Nedelcu, am avut sentimentul umplerii unui gol al literaturii consacrate trecutului țării noastre — prin trecut înțelegînd perioada istorică a orînduirii burghezo-moșieresti. Într-adevăr, în această perioadă, problema învățămîntului sîtesc și a învățătorilor a fost una dintre cele mai importante, mai complexe și mai dureroase din cîte a făcut să nască dominația de clasă a burgheziei și moșierimii.

Avînd o foarte bogată pagină a satului și a vieții țărănești, literatura noastră, mai veche sau mai nouă, a cuprins multe portrete de învățători. Dar nici un prozator român nu a pus pînă astăzi în centrul creației epice de vaste dimensiuni chipul învățătorului și problematica acestei întregi categorii de intelectuali ai satelor, studiînd în profunzime și în amănunt situația lor în cadrul societății burgheze, poziția lor psihologică, morală și politică față de diferitele forțe ale acestei societăți. Șerban Nedelcu este primul care și-a luat această sarcină, realizînd-o solid în vastul roman „Învățătorii“, al cărui al doilea și ultim volum a apărut recent.

Acțiunea întregului roman acoperă o perioadă care se întinde din ajunul celui de-al doilea război mondial pînă în primele momente ale colectivizării agriculturii. Cea mai mare parte a celui de-al doilea volum cuprinde perioada dintre eliberare și alegerile care au marcat victoria for-

țelor populare și democratice conduse de Partidul Comunist, și prăbușirea definitivă a forțelor politice ale burgheziei reprezentate prin faimoasele „partide istorice“. Accentul epic, psihologic și moral al cărții cade asupra lui Vasile Nisipaș, pe care l-am cunoscut, în primul volum, ca om cinstit, sincer democrat, consecvent și curajos luptător antifascist, dar lipsit de o concepție științifică asupra istoriei, intoxicat de frazeologia demagogică național-țărănistă și, în același timp, avînd toate defectele morale ale individualismului mic-burghiez: este ambițios, autoritar, orgolios, incapabil de autoanaliză, autocontrol și autocritică. Conflictul romanului constă, în fond, în conflictul lui Nisipaș, om cinstit dar orbit de demagogia burgheză, și noile forțe populare mobilizate și conduse în acțiunea lor de către comuniști. Rezultatul este că Nisipaș va fi înfrînt o dată cu oamenii și cu partidele condamnate de istorie, el cunoscînd eșecul cel mai îngrozitor tocmai în alegerile de care-și legase toate speranțele vieții sale; eșec nu numai politic, ci și de viață personală, căci, amestecat fără voia sa într-o crimă săvîrșită de bandele național-țărăniste, el fuge din sat, părăsește învățămîntul care îi e atît de drag, ascunzîndu-se și eliminîndu-se singur din viața socială timp de peste cinci ani.

Un alt personaj care va trăi o mare dramă este învățătorul fruntaș și, în sfîrșit, fiind primită candidatul de partid. Paralel, vom asista la întoarcerea în sat a lui Nisipaș, la integrarea sa în munca socialistă.

Nisipaș și mama copilului acestuia. Cauza este aceeași, deși își arată efectele într-un alt plan, acela al vieții sufletești și intime: nici Adina, femeie înzestrată cu admirabile calități sufletești și sociale, dar victimă a unei mentalități înapoiate, nu a înțeles imperativul vremurilor noi și ale omului nou, despărțîndu-se de logodnicul său Mircea Coman, pe care l-a iubit și-l va iubi mereu, pentru că activitatea politică a acestuia contrazicea visul ei mic-burghiez de căsnicie „liniștită“, de viață ferită de griji și obligații sociale.

Asadar, conflictul care-l o-pune pe Vasile Nisipaș și pe Adina Condrea lui Mircea Coman, nu este un conflict iscat psihologic și sentimental, ci un conflict care rezultă din neînțelegerea primilor doi față de imperativul vremurilor noi. Fiînd, în fond, oameni cinști și buni, recuperarea lor va fi posibilă tocmai prin largă înțelegere a comuniștilor care se va manifesta față de ei, nu rareori, chiar prin Mircea Coman. Partea a doua a volumului ne-o va arăta pe Adina, despărțită de Nisipaș, înțelegînd din ce în ce mai bine greșelile pe care le-a făcut, dărîndu-se cu un spirit mult mai larg învățămîntului nou din țara noastră, devenind învățătoare fruntașă și, în sfîrșit, fiind primită candidatul de partid. Paralel, vom asista la întoarcerea în sat a lui Nisipaș, la integrarea sa în munca socialistă.

Această parte finală a romanului este mai palidă, mai lip-

sită de autenticitate și de te-siune decît prima, al cărui conținut constituie sursa o-viu interes și meritul real al scriitorului. Aici Nedelcu ne descrie cîteva cazuri veridici și dramatice, al căror înțeles contribuie mult la înțelegerea însăși complexității și dramatismului acelei epoci și despărțire a apelor, de încep de eră nouă. Aci avem interesantă și variată faună de pescuitori în apă tulbură de oportuniști camuflați, de faimosul director al școlii de Murgeni, Gh. Diaconu, devnit social-democrat și „progresist“, pînă la agentul siguranței burgheze Alexandru Birsan. Un portret reușit este acela al lui Nicolae Dian fals democrat, lipsit de orice scrupule, pe care îl vom vedea evoluînd în atmosfera specifică a cluburilor burgheze provinciale. Figurile învățătorilor noi, a învățătorim epocii socialiste, reprezentate mai ales prin tînar Aurel Comănescu, fost uteci ilegalist, ne introduc de mul ori în chip foarte convingător în universul luminos al școlii consacrate poporului.

În concluzie, „Învățătorii“ este o carte de remarcabil interes ea evocă și explică o categorie de intelectuali ai burgheziei care au jucat un rol foarte important în viața satelor c odinioară, și realizează această printr-un material den amănunțit și veridic, printr-epică simplă, convingătoare și sinceră — un bun și solid ceticificat pentru romancleri Șerban Nedelcu.

Radu POPESC

ineți pe străzile Londrei, verdele opacilor din grădini ușor afumate, irosul de praf și petrol, tot acel er nostalgic al Londrei; lungile și amilarele pante și perspectiva pierută a caselor; și, în fața casei la cătălărua a fost camera, ușa deschisă, această casă la care gândurile și se întorceau tot timpul. Și deodată, sub cerul amenințător al deertului se simți extraordinar de dorice de viață. Iși aminti grădiniile cu opacii de un verde care îi uluia. „Va trebui să nu uit toate acestea”, își punea el atunci.

Acum, amintindu-și acei copaci ai iminențelor de mai, clipa de fericire împiedică să se mai gîndească la toate. În timp ce amintirile încercau să-l învaluiască, rotindu-se în ochii lui ca niște fulgi de zăpadă duși de vînt.

Are 26 de ani și a trăit cu aviditate, foarte pe care a acceptat-o singur u este încă cu desăvîrșire reală.

În taberele de campanie din orașe îndepărtate, acel cu care a împărțit îndoa bucuriile vieții dormeau acum espirînd ușor, încrezători în ziua de iline, în grădini se formează rouă ar în spron sau înșirate în ordine emnele despicate pentru focul din rmătoarele săptămîni; în spatele și a cărei cheie se află în buzunar, oțla lui doarme încrezătoare și dilineață poate va primi una din scriorile lui; și toate își vor urma ursul ca mai înainte. „Dacă mor, umea se prăbușește cu mine”, este redința lui negrăită, și din cauză că cum el percepe mai bine veșnicia imii i se pare imposibil că va treui să moară.

Aude tic-tacul ceasului; steele se otesc în jurul lui; și în liniștea înordată ascultă bătăile înăbușite ale nimii. Este sunetul acestui mecanism redincios care și-a susținut învelșul le carne în călătoria lui prin timpul are acum începe să-i aducă realitatea morții.

Pierdut pentru totdeauna este răsăitul soarelui, plăcerea destinderii, a mei mese îmbelșugate, muzica în oapte și atingerea corpului iubit în itmul ei. Pierdute sînt toate realitățile.

Gemu, surprins de durere, iar șarele rece din măruntăie se încolăcea i se umfla. Simțea toate aceste rerete ca un fluviu amar, ca un lihid fierbinte, regrete pentru fericiea pierdută, pentru tot ce a avut și entru tot ce putea să aibă, pentru el 40 de ani de viață netrăită. „Nu ste numai frica de moarte, gîndește l, sînt mai ales aceste umbre adinci le ultimelor clipe și regretul... re-retul...”

Liniștit, lumea trece ca un ecou rin mîntea lui. Una cite una fețele lor pe care-l iubea i se perindă rin față, ca niște flori vestejite pe o apă liniștită, și una cite una sînt nghite de întunecime.

„Am trăit, se gîndește el, de parcă și fi avut un bagaj de timp nesfîrit — și numai acum îmi dau seama fit de inutil l-am risipit”. Regretul pentru trecut și viitor este același, pentru clipele de fericire pierdute, pentru privirile, cuvintele și întîmlările vesele trăite; anumite locuri, unete, miresme, ale acelor zile pline le bucurie îi vin în mîntea și în înturi.

Jelindu-și pierzanția, plîngea durerea soției lui, plîngea pentru casa lor i viața lor, plîngea caldă tihnă în are puteau trăi.

Noaptea e pe sfîrșite. E încă în-uneric, dar chiar și înspre răsărit teele mai scilpesc. Marginea umbrei ămîntului fuge peste Africa, iar lu- nina zilei aduce deșteptarea Atlanti-ului. E o lumină palidă și înghețată are tremur la orizont.

Peste trupul lui amorțit trecu un lor ce nu semăna cu durerea; un fel le căldură blîndă care se prelingea nînglindu-i carnea amorțită și care entru scurt timp îi potoli durerea.

În acest pustiu nu sînt dimineți ncețoșate, nu sînt nori și nici umbre entru a îmblinzi căldura bruscă a oarelui care s-a dezvelit și care ncepe să-l ardă furioasă. Închide ochii și, printre pleoape, lumina are uloarea carminului.

De ore întregi vulturii care se roesc în jurul lui nu l-au mai văzut nișcîndu-se, nu au mai văzut nici un emn din care să se trădeze că mai răiește. Aripile lor, prin care frea- năță aerul pîrjolit, larg deschise bla se mișcă, înfierbîntate și uscate. Viața crudă a acestor păsări le-a dat utința ca ochii lor roșcați să se con- entreze și să vadă pînă și mișcarea unii soarece de cîmp la multe mile lepărtare. Acum, cu răbdare, fără a e oprî din zbor, fixau forma respn- țătoare de carne sfîrțecată și zdrențe nurdare.

Pentru ca supliciu să fie și mai nare, deșertul, pînă atunci fără viață, leveni deodată roitor de muște, de ietre goale și de arbuști goi ce pă- eau să iasă din nisipul steril și mort. ăutăcioase, muștele biziiu și i se

ăsezau pe nas, pe gură, pe ochi, zbu- rau puțin prin aer și se așezau din nou, cercetînd fiecare centimetru de carne expusă, zbircită și contractată, gîdilindu-l cu picioarele lor care se bălăciseră în putreziciune și murdă- rie inimaginabilă. Sîngele încheag de pe față era negru, piciorul umflat îi simțea enorm, ochii înfundați în orbite erau înconjurați de urdori galbene și uscate. Nimeni nu l-ar fi putut recunoaște astfel. Îndura o su- ferință de neînchipuit. Dincolo de un anumit punct, oricît s-ar adăuga, nu mai poate fi simțită. Muștele, arșita setea și durerea, toate au fost îm- binate într-o tortură de a cărei inten- sitate abia își dădea seama. Ajun- sese într-un fel de stare de depre- mare delirantă, iar mîntea lui lucra în accese ce degenerau în coșmare. Cîte puțin timp mai era lucid, astfel că sufletul lui suferea împreună cu trupul.

— De ce? — întrebă el în zadar — de ce s-au întîmplat toate acestea? De ce mie, care puteam trăi fericit încă mult timp? Un bărbat cu fața roșie, mustață și medali pe piept, a rostit un singur cuvînt și la alegerea mea am devenit pilot (stimulentul venea de undeva din afară, alegerea a fost însă numai a mea). Se putea întîm- pla orice, dar de data asta fiecare eveniment a fost determinat de altul. Astfel zburam și luptam nevățamat în bătălii peste propria mea țară, ale cărei virtuți doream să le apăr. Și astfel am ajuns în acest deșert.

De ce trebuia ca Ginger Mathleson să fie mușcat de un anumit țîntar, încît, îmbolnăvindu-se de malarie, să-l înlocuiesc eu (numele meu era următorul pe lista de luptă?). Și un inamic de care nu am știut nimic a pus dispozitivul de comandă la tri- bord în loc să-l pună la babord și astfel, întîmplător, m-a văzut înainte ca eu să-l văd. Toate acestea s-au pe- trecut parcă cu mult timp în urmă și războiul la fel — fapte pe care la timpul lor nu le-am văzut și parcă au fost hotărîte de soartă. Acum, muștele se trîsc peste ochii încheiați, sîngele îmi îngreunează măruntăiele, și încetul cu încetul fărîma de viață rămasă se scurge în nisipul insetat.

Soarele a trecut de punctul cel mai înalt, umbra minusculă a fiecărei în- crețituri de nisip se îmbină cu alta și se mărește. Mina lui întinsă se închide, de deschide din nou. A tre- cut o oră și încă una, umbrele au crescut puțin și mina iar se des- chide. De mult timp el auzea ticătul ceasului. Perceperea lui era jumătate din motivul ce-l ținea încă în stare de conștiență. Deodată el își dădu seama că ceasul s-a oprît. Făcu o mișcare convulsivă, o durere ca un cuțit dințat îi spîntecă măruntăiele. Se întoarse puțin, mișcînd cu greu capul într-o parte și alta, și vomită sînge încheag, negru, apoi își pierdu complet cunoștința. O umbră aluneacă peste trupul lui, pe urmă alta și alta, cînd trei vulturi coborau și se înăl- țau între el și soare. Într-un tîrziu pleoapele lui lipite se sforțară și se deschiseră și își dădu seama că după- amiaza era aproape trecută.

Ceva nou i se întîmplase. Se simțea extraordinar de ușor și insubstanțial; suferința părea că vine de undeva de departe; și greutatea de plumb dinlăuntrul lui se redusese la o ușoară durere obositoare. Lumini colorate, ca niște scînteie mișcătoare, păreau că licăresc în fața lui. „Acum e sfîr- șitul” — se gîndi el. Mîntea lui lucra cu o claritate epuizantă. Iși aminti regretele chinuitoare și inutile, înterogările furioase, generate parcă de niște crize de nebunie, pe care le-a trăit cu mult timp în urmă. „Fie- care trebuie să moară”, se gîndi el, de parcă ar fi făcut o mare și con- solatoare descoperire.

Artificial de foc, năuci, scînteie colorate au început să se miște în jurul unui ax invizibil pe cerul de un al- bastru chinuitor. „Da, își spuse el, fiecare are parte de acest sfîrșit, mai curînd sau mai tîrziu, un sfîrșit în- cărcat de groază și regrete, dar și însoțit de un protest zadarnic. Nu pentru moarte sînt acum mîhnit, ci doar pentru pierderea clipele de fe- ricire, pentru acea fericire pe care am pierdut-o mai curînd decît am crezut. Și nu numai eu, nu sînt eu singurul, sînt mulți cei care mor în această clipă — pe nisipul fierbinte, pe pămîntul înghețat, în șanțuri ble- stemate, la temelii zidurilor de închi- soare, arși în ruinele clădirilor, arși de vii, murind de foame, înecîndu-se în frig și în ploaie, în mocirlă, în întuneric, în arșită, fiecare plin de regrete pentru lumea care o pierde pentru totdeauna.

Noi sîntem lacomi, înfometați de viață; chiar dincolo de speranță parcă ultima fărîmă de existență este înghițită, iar trupul încă viu și ner- vil nepotolii păstrează un refuz de a lua cunoștință de putreziciunea care îi așteaptă.

Soarele era jos la orizont, umbre complicate se ramificau de la avlo-

nul epavă, umbrele pietrelor, tufișu- rilor, colinelor au dobîndit deodată o soliditate purpurie care părea mai substanțială decît originalele lor înăl- bite.

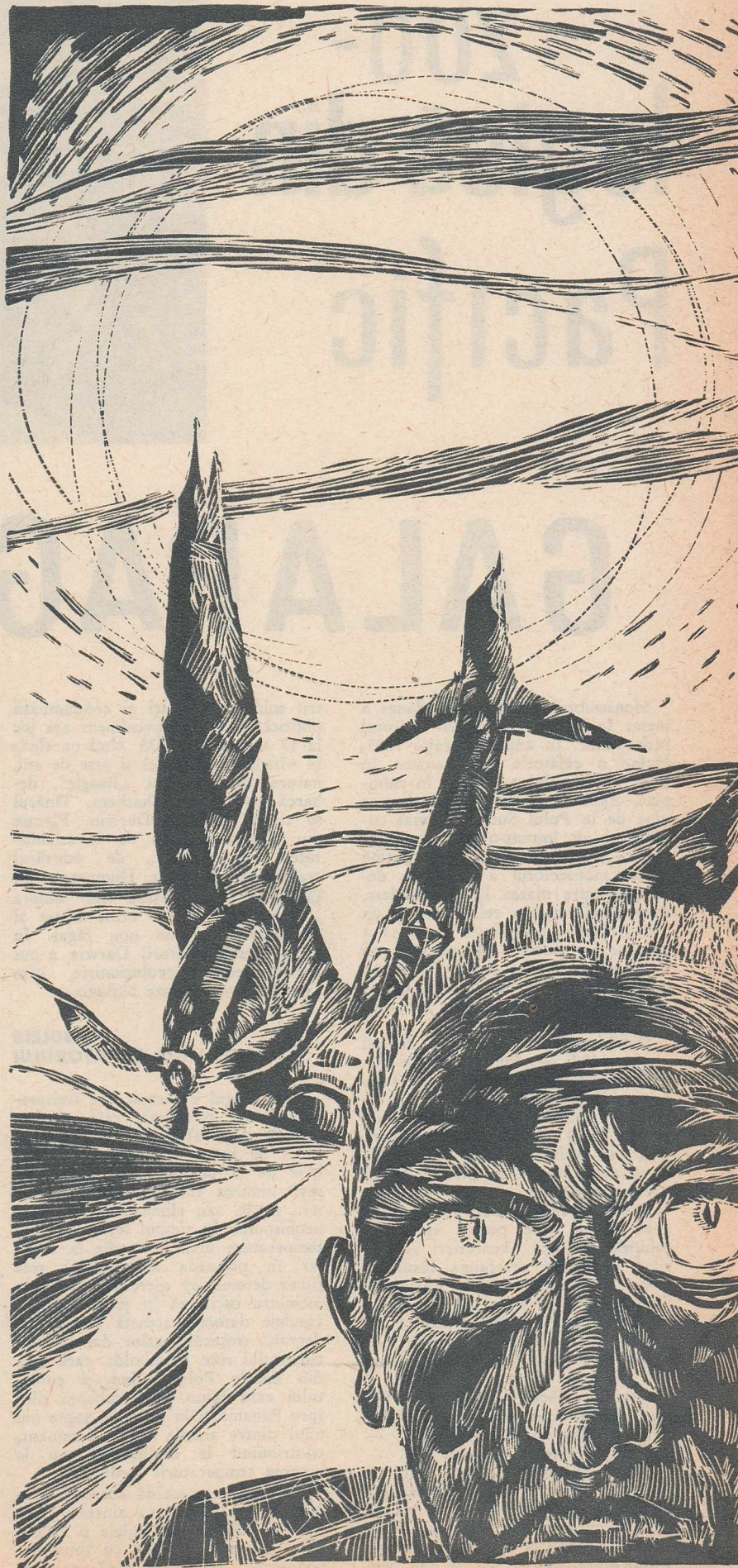
Lîngă capul muribundului era o undulație de nisip presărat cu pie- tris, printre care smocurile de bu- ruieni uscate ale deșertului luptau pentru a supraviețui. Asta a fost tot ce putea să vadă, întreaga lui lume. Și în ciudata lumină de apus totul arăta ca o miniatură a unui enorm peisaj arid, o copie exactă a unei cupe mari, pîrjolite, care îl încon- jură și în al cărei centru se afla el. Asta a fost ultima scenă înregis-

trată pe retina ochilor lui sticloși. Încet, slab, inima lui continua să bată. El nu muri brusc ci fărîma de viață mai mocni în trupul lui ca tă- ciunii sub cenușa unui foc stins. Doar furnicile, șacalii și vulturii au știut cînd el a murit — și nu au întîrziat mult.

Apoi lîngă scheletul avionului zăcu, ciuguit curat, scheletul pilotului.

Tu, om al viitorului necunoscut, primul care vei găsi osemintele lui fragile, adu-ți aminte de ce a murit și-i fii recunoscător!

Traducere de Eda SMĂRÂNDESCU
Ilustrație de Miha VULCĂNESCU

grădina ZOO- logică din Pacific

GALAPAGOS

Monseniurul Tomaso de Ferlanga a intrat în istoria navigației cu totul întâmplător. În anul de grație 1535, făcând o călătorie din Panama în Peru, corabia lui a nimerit în calm-plat. Apele reci ale curentului care vine de la Polul Sud au deviat corabia și au împins-o spre nemărginirile oceanului, unde după puțină vreme monseniurul a văzut în depărtare, spre marea lui surprindere, niște insule cu un relief ciudat, un peisaj deșertic unde i s-a părut că a „plouat cu pietre”. Monseniurul nu le-a botezat în nici un fel. În schimb ne-a lăsat prima descriere a broaștelor țestoase din insulele pe care le descoperise.

După mai bine de o sută de ani — în 1650 — don Diego de Ribadeneira jefuiește comorile din Peru și se refugiază pentru o vreme în aceleași locuri. Dar pe căpitanul spaniol nu-l interesează nici plantele, nici animalele, așa că posteritatea nu-i păstrează decât o amintire anecdotică.

Apoi a venit rîndul piraiților. Ei și-au făcut baze pentru escale în arhipelag. Acești aventurieri ai mărilor, fermecați de fauna insulelor, ne-au transmis prețioase însemnări. Spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea, la țărmurile vulcanice acostează vîntătorii de balene. Ei căutau aici hrană, și aceasta o furnizau... broaștele țestoase. Animalele uriașe și ciudate i-au făcut pe spanioli să boteze pămînturile din Oceanul Pacific „insulele de los Galapagos” — insulele broaștelor țestoase.

Două evenimente mai sînt de semnalat în istoria arhipelagului. Primul se petrece în jurul anului 1830 cînd republica Ecuador a declarat că insulele îi aparțin și le-a transformat într-un loc de exil pen-

tru soldații răsculați și condamnații politici. Al doilea eveniment are loc la 17 septembrie 1835 cînd un tînăr în vîrstă de douăzeci și șase de ani, naturalistul bricului „Beagle”, debarcă pe insula Chatham. Tînărul se chema Charles Darwin. Plecase din Anglia convins de invariabilitatea organismelor, de adevărul creării lor de către Dumnezeu. În Galapagos, meditațiile lui asupra „originii speciilor — acest mister al misterelor” iau un nou fîgaș. În urma acestei călătorii Darwin a pus bazele teoriei evoluționiste, care avea să revoluționeze biologia.

INSULELE DE PE LINIA ECUATORULUI

Arhipelagul e format din treisprezece insule principale care au împreună o suprafață de 7.500 km p. Linia de foc a ecuatorului le străbate de la un capăt la altul, dar, spre uimirea tuturor călătorilor de ieri și de azi, clima este cu totul neobișnuită. În timpul sezonului cald temperatura urcă în medie la 38°C, iar în perioada anotimpului rece (iunie-decembrie) mercurul din termometru oscilează în jurul a 14°C. Insulele datoresc această climă, mai degrabă tropicală, celor doi curenți: curentului rece Humboldt, care urcă din mările Polului Sud, și curentului cald Nino, care coboară dinspre Panama. Din șapte în șapte ani unul dintre aceștia va fi dominant, contribuind la diminuarea sau la urcarea temperaturii medii.

Oceanul care scaldă coastele insulelor e mai potolit ca aiurea: apele lui sînt calme, căci hulele și cicloanele distrugătoare sînt cu totul necunoscute... Într-o perioadă geologică

incertă, oglinda oceanului a fost tulburată și, izbucnind din adîncuri, vulcanii au creat din lava lor fierbinte petice de pămînt denumite de spanioli cînd cu evlavie, cînd cu grație: Santa Isabela, Fernandina, San Cristobal, Española, Santa Maria, Genovesa etc., etc. Vulcanii primari au murit de mult, lăsînd în urma lor peste două mii de cratere. Doar pe Fernandina și în alte cîteva locuri mai întîlnești azi respirația lor fierbinte, vlăguită în decursul timpului.

Născute dintr-un joc al vulcanilor, departe de continent, aceste insule constituie un adevărat laborator al naturii, pe care Darwin l-a cercetat cu pasiune și care mai preocupă și azi pe savanți. Cum și cînd au apărut animalele și plantele aici? Ipoteza unanim admisă dă credit naturii și forțelor ei. Curenții, din vreme în vreme, au cărat epave, semințe și ouă și, tot în cursul miilor de ani, femela și masculul, pierduți, s-au regăsit.

„Istoria naturală a acestor insule este extraordinar de interesantă — scria Darwin. Făpturile organice, cele mai multe, sînt creații băștinașe care nu se mai întîlnesc nicăieri altundeva: există deosebiri pînă și între viețuitoarele de pe diferite insule... Arhipelagul este o mică lume în sine...; sîntem uimiți de marea număr de viețuitoare indigene și de scurta rază terestră în care trăiesc. Cum toate înălțimile sînt încoronate de cîte un crater și cum marginile celor mai multe rîuri de lavă sînt încă distincte, trebuie să credem că, într-o perioadă geologică recentă, oceanul nesfîrșit se va fi întins aici, peste tot. Astfel că totul, atît în spațiu cît și în timp, ne duce oarecum către faptul pri-

mordial — către acel mister al misterelor — întîia apariție a viețuitoarelor pe pămînt”.

Iată motivul pentru care în Galapagos s-a creat o stațiune biologică a U.N.E.S.C.O. și a Uniunii internaționale pentru conservarea naturii.

POPAS LA ISABEL

De pe puntea vasului de pasaje insula Isabela pare în depărtare și crucișător staționînd pe valuri. Cîrurile celor cinci vulcani ating noaptea, iar unul dintre ei, Cerro Azules (1.688 m), stă ascuns privirii. Este cea mai mare insulă a arhipelagului: 135 km lungime și o suprafață de 4.275 km p. E locuită de peste 120 de oameni, concentrați în portul Villamil.

Minusculul port are aspectul unui Far West transplăntat pe linia ecuatorului: barăci de scînduri și case înșeuate așteptîndu-și stăpîniul strădă.

Insula este încă și în zilele noastre aproape neexplorată, cu toate că prezintă multe taine geologice și biologice. Aici crește, de exemplu, cactusul gigant „Jasminus cerei sclerocarpus” și se află celebrele „Isabellia”, mici insule de lavă. Peisajul este cu adevărat impresionant datorită lavei care s-a revărsat odinioară peste imensele cratere. Vulcanii sînt stinși de mult. Chiar Darwin la 19 septembrie 1835, nu a văzut decît un firicel de fum încolăcit din se deasupra unui crater. Dar un alt crater mai mare și mai atrăgător geologic de aci sînt șopîrlele...

IGUANA LA ȚĂRMUL MĂRII

„Amblyrhynchus cristatus” este o viețuitoare respingătoare. Are un caracter mers lăbărtat și stupid, o culoa-

Țărutul insulelor vulcanice — un paradis al focilor.

... e un negru murdar și o poți vedea, e obicei, pe stîncile de la malul mării. Șopîrlă de apă, lungă adeseori e 1,30 m, n-o mai întîlnești nicăieri ecît în Galapagos. Ea posedă particularități care sînt excepții pentru reptile. Are o anomalie cu totul iudată: cînd se sperie nu sare în apă, cu toate că este o înotătoare excelentă. Dacă este fugărită ea se preste la marginea stîncii ori se isă mai degrabă prinsă decît să-și așească salvarea plonjînd în mare. Pentru ea țărutul este adăpostul ieșii. Activă cînd temperatura e mai scăzută, lentă și leneșă în plin soare, această iguanidă marină îți duce aminte de imaginea gigantielor reptile din terțiar și este singura șopîrlă care se hrănește cu alge marine...

O excursie pe pantele vulcanice ale insulei este dificilă. Deseori pămîntul se cufundă sub picioare. Lăuzele sînt cuiburile altei specii celebre de șopîrle din Galapagos, care au săpat nenumărate tuneluri în pământ. Blînde și calme, aceste iguane sunt uscat, de un portocaliu-gălbui pe urtă și roșu-castaniu pe spate, ies în crăpăturile stratului de lavă. Cînd te observă, ele își ridică coada în aer, se saltă în două picioare și te privesc fioros. Dar niciodată nu te vor ataca. Le întîlnești mîncînd runze de cactus zemos sau, în regiunile mai înalte, sus pe ramurile rbuștilor guayarite — agrișe acide și astringente. Din carnea lor albă, iartă, se poate face o mîncare foarte bună. Evident — pentru amatorii de delicatose rare.

ÎN VIZITĂ LA BROAȘTELE ȚESTOASE

O rădă strîmtă permite vaselor să ancoreze în Puerto Ayora, portul și

singura așezare omenească mai populată a insulei Santa Cruz. Portul nu e decît suma cîtorva case construite din lemn de către coloniștii veniți din Ecuador sau din diverse țări ale Europei. Insula, mărturisesc noii coloniști, este un refugiu ideal pentru spiritele romantice care fug de civilizație. În fapt însă interesul îl stîrnește Centrul Darwin, care are ca scop studierea și protecția naturii din arhipelag. Cîteva clădiri ultramoderne adăpostesc laboratoarele și colecțiile ornitologice. Tot aici întîlnești cel mai mare parc de broaște țestoase de pe glob. Ele sînt și astăzi marea atracție a arhipelagului Galapagos. Aurul incașilor i-a adus pe spanioli în Peru, iar broaștele țestoase în Galapagos. Se spune că, de la data cînd omul a poposit pentru prima dată aici și pînă în prezent, au fost uciși aproape zece milioane de chelonieni. Un adevărat „război al cîrniei” au purtat mai cu seamă vîntorii de balene care debarcau aici ca să se aprovizioneze cu carne proaspătă. Coșul pieptului fript constituia o delicatose căutată. Darwin însuși mărturisește că supa de broască țestoasă tînără e minunată. În zilele noastre, multe din cele 14 varietăți nu mai există sau se mai găsesc din ele doar cîte două, trei exemplare izolate. Numai în insula Santa Cruz numărul lor trece de o mie. Aceste animale — decretate de statul Ecuador monumente ale naturii — oferă savanților contemporani rara posibilitate de a studia diferențierea speciilor.

Chelonienii din Galapagos cîntăresc pînă la 200 de kilograme și trăiesc mai cu seamă în regiunile înalte și umede. Broaștelor țestoase le place nespus de mult apa, pe

care o consumă în cantități enorme. Cele care sălășluiesc aproape de țărăm, cînd sînt însetate, pornesc la un drum lung. Primii navigatori au fost uimiți vîzînd cărările bine bătătorite care plecau de la țărăm. Dar ele nu erau făcute de oameni, ci de pașnicele animale care urcau spre izvoare ca să-și potolească setea. Cu zece de ani în urmă, intrase în obiceiul localnicilor ca atunci cînd erau copleșiți de sete să ucidă primul exemplar întîlnit în cale. Căci, dacă apa din vezică, în ciuda limpezimii ei, era oarecum amărui, cea din pericard era într-adevăr bună de băut.

De la o insulă la alta broaștele țestoase se deosebesc între ele. Cele din Charles, de exemplu, au carapacea din față mai groasă și răsfrîntă ca o spaniolă, cele din Santa Maria sînt mai negre, mai rotunde și... mai gustoase!

PEISAJ INSOLIT

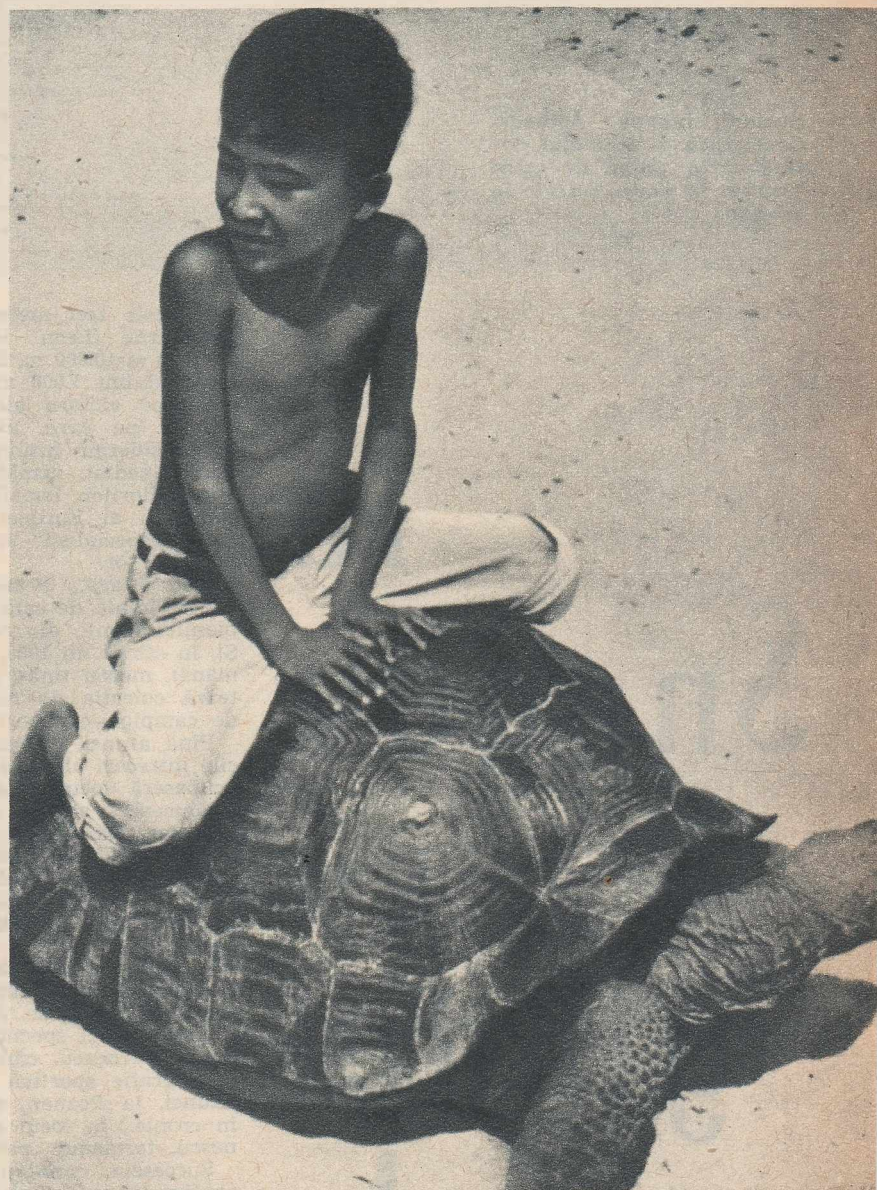
Să părăsim Santa Cruz cu fenomenele ei broaște țestoase și să ne

e o rezervație de animale care trăiesc în comunități mici, cum rar se întîlnește pe glob. Aici este paradisul focilor de Galapagos, caracteristice prin blana lor cu păr rar. Sînt pașnice și nesperioase, pentru că în izolarea lor n-au cunoscut încă pericolul pe care îl reprezintă pasiunea de vîntor a omului. De aceea te poți apropia și fotografia chiar sub nasul lor.

Bartolomeo... O insulă cu același peisaj ireal. Acest pămînt nu este de fapt decît un mic vulcan care irumpe încă adesea. Solul este acoperit în întregime cu o crustă de lavă scortoasă, de culoare roșiatică. Pe alocuri pășești pe covoare uriașe de nisipuri de culoarea muștarului. Locuitorii care animă insula sînt pelicanii pitici și decorativi crabii alergători care mișună pe stîncile înalte...

★

Arhipelagul Galapagos este locuit de un număr neînsemnat de oameni: circa 2.300. Unii s-au stabilit aici mînați de pasiuni zoologice și

Un mijloc original de joacă în Galapagos.

continuăm călătoria spre alte două insule, despre care locuitorii povestesc lucruri cu totul neobișnuite. Primul popas: Playa. O insuliță vulcanică cu două revărsări de lavă, nefrecventate și necercetate încă temeinic. Privită de aproape, insula are un aspect fantastic. Crezi că ai sosit mai degrabă pe altă planetă. Înfățișarea ireală i-o dă o iarbă roșie și grasă care crește pretutindeni (*Sesuvium edmosistonei*). Playa

botanice, cîțiva, originali Robinsoni, au fugit de civilizația orașelor zgomotoase, iar ceilalți sînt în majoritate ecuadorieni veniți aci să-și caute mijloacele de trai. Aceștia din urmă se ocupă mai ales cu pescuitul. Pentru turiști însă marea atracție a arhipelagului nu sînt oamenii, ci plantele și animalele care constituie o unică rezervație naturală de acest gen.

C. BOZBICI

Nicoară, Ivanov, Artimov, Conțolenco — echipajul câștigător în proba de caiac 1.000 m în concursul de la Snagov.

la Snagov cu gîndul la ... Sagamy

Cu cele trei medalii de aur cucerite la Melbourne (Leon Rotman canoe simplu 1.000 m și 10.000 m, S. Ismailciuc și D. Alexe canoe dublu 1.000 m) a început seria frumoaselor victorii ale canotajului românesc, victorii pe care, atunci, unii „specialiști” le considerau întîmplătoare. Dar chiar în anul imediat următor, cînd la Gand, în orașul florilor, Ismailciuc și Alexe deveneau campioni ai Europei la canoe dublu fond, acești „specialiști” au trebuit să renunțe la părerile lor.

1958, Praga... Prima ediție a campionatelor mondiale de caiac-canoe. Pe listele campionilor lumii, din nou Ismailciuc și Alexe. Și, în sfîrșit, în 1959, la Duisburg (R.F. Germană), mereu tînărul Ismailciuc își completează colecția de medalii cu un nou titlu de campion european.

Pînă atunci, canoarea dusesese greu. La marile întreceri ale caiaciștilor, sportivii romîni ocupaseră locuri modeste care făceau să strălucească și mai mult performanțele canoaiștilor. Dar începuse o întrecere. O adevărată cursă de urmărire în care caiaciștii cîștigau tot mai mult teren. Prima etapă a marilor victorii a găzduit-o lacul Malta din împrejurimile Poznanului, în 1961. O dată cu victoria cuplului Iacovici-Sidorov la canoe dublu viteză, telegramele de presă au transmis știrea primelor mari succese ale caiacului românesc. Autorii lor: Artimov și Conțolenco, și specialistul probei de simplu, Aurel Vernescu, cărula i-am putea intitula o biografie sportivă „Campion la 15 ani”... Atunci, la Poznan, ziariștii străini foloseau în cronici, în locul numelui lui Aurel Vernescu, termenul „padela de aur”.

Succesele canotajului românesc au fost confirmate anul trecut la confruntările mondiale și europene din pitoreasca localitate iugoslavă Jajce, la capătul cărora sportivii romîni au reunit un impresionant buchet de 6 medalii de aur. Se cuvine să subliniem prezența lui Ismailciuc în fruntea valoroșilor canoaiști participanți la proba de simplu, a lui Sidorov și Iacovici, câștigători la canoe dublu; dar, înainte de toate, trebuie remarcată excelența performanță realizată de unul din tinerii care la Albano (Jocurile Olimpice de la Roma) rămăsese pe... banca rezervelor. Tînărul de atunci, Vasile Nicoară, a devenit la Jajce triplu campion mondial și european, cîștigînd împreună cu Ivanov probele de caiac dublu 500 și 1.000 m și alături de

Ivănescu, Ivanov și Vernescu, proba de caiac 4 × 500 m. Padela de aur de la Poznan și-a menținut strălucirea. În afară de proba de ștafetă, la cucerirea căreia și-a adus un aport considerabil, Aurel Vernescu a tranșat în favoarea sa duelul cu cei mai valoroși caiaciști (la simplu) din lume.

În pregătirile lor de pe lacul Snagov pentru marile întreceri olimpice, canotorii noștri au participat la o seamă de importante întreceri internaționale și în primul rînd la regatele din luna iunie găzduite pe rînd de Moscova, Hanovra, Praga și Poznan.

Este interesant să redăm cîteva concluzii ale antrenorului emerit Radu Hușan după consumarea acestei prime etape de activitate competițională internațională: „Ca și toți ceilalți specialiști prezenți la cele 4 regate cred că circuitul Moscova-Hanovra-Praga-Poznan a reprezentat un obligatoriu itinerar în drumul spre Tokyo. La aceste competiții au fost rodați toți candidații olimpici din țara noastră și, fără să putem rezolva încă problema selecției pentru Tokyo, da fiind valoarea foarte apropiată a multor echipe, considerăm că am putut răspunde la multe din întîmplările referitoare la stadiul actual de pregătire și la perspectivele caiaciștilor și canoaiștilor noștri. De asemenea, pe linia reperelor pentru Tokyo, atît pentru noi cît și pentru sportivi din altele țări europene, s-a înscris regata Snagov, pe bună dreptate considerată ca o repetiție olimpică (în care sportivii romîni au cucerit victoria în 3 din cele 7 probe). În forma maximă — dublul Nicoară-Ivanov la caiac cele două echipe de caiac 4 și, ca unul din cele mai plăcute surprize, revenirea pe primul plan a cuplului D. Alexe, campion olimpic în 1956, și Igor Lipălit, un serios concurent pentru... fratele său, Iachim Lipălit”.

Repetițiile pentru Sagamy continuă. Pe diverse scene, cu aceeași distribuție.

La ultimele întreceri internaționale de la Snagov, cunoscutul antrenor francez M. Dransard ne spunea că, după părerea lui „pe lacul Sagamy, caiaciștii și canoaiștii romîni vor domina competiția olimpică și vor reedita succesul de la Melbourne...”

Părere pe care o împărtășim și noi, urîndu-le succes.

Dan GÎRLEȘTEANU
Tiberiu STAMBOULEA

De la una la alta

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2					■							
3												
4	■			■			■			■		
5								■				
6	■								■			■
7							■				■	
8		■					■					
9			■			■						
10							■					
11								■				

ORIZONTAL : 1) Incepe după... antă — Cuminte (fem.). 2) mp negru pentru oi albe — aima codașilor. 3) Revista minor școlari (2 cuv.). 4) Diminutiv feminin — Ediție (abr.). — neinformă persană — Vas. Trecut prin cele cinci cazuri De pildă Humulești (pl.). 6) rațiune de a exista tablei din să — La ora de muzică e tă, la cea de gramatică e conecție. 7) Lucrare scrisă la... ra — Descoperitorul Kamciatkăi. Calciu — Studiate la geolo — Și în sala de gimnastică n... laboratorului de fizică. 9) : lingă Tușnad — Profesorul cuvintul. 10) O disciplină... e gândită — Elev cu media 10 atru colegii săi (fig.). 11) Aln cu verzi și uscate (pl.) —

În arsenalul pedagogic al lui Marius Chicoș Rostogan. **VERTICAL :** 1) A ședea — Învățători. 2) Îți dă un car de minte — Ambarcație sportivă. 3) Materii la școală — Agronomie în rezumat! 4) Căutați-le la chimie — Ion Botez. 5) A spăla — Peninsula lui Cervantes. 6) Locatar al penarului (pl.) — Măsură agrară. 7) Colectionară de note slabe. 8) Glumă (mold.). — Pronume — Posedă. 9) Comună în Norvegia — Verbul silitorului dacă-i vorba de lecție și al leneșului dacă-i vorba de clasă. 10) Pompon (od.) — Aparat de radiolocație. 11) A servi mingea la oină — Probleme la ora de astronomie. 12) A gândi în cifre — Riu în Mexic. 13) Bune la gimnastică — Ochi și urechi la lecție.

A. BART

POVEȘTEA VORBEI

"NOD GORDIAN" ȘI ALTELE

O serie de cuvinte trăiesc nu în imbinări fixe. De pildă, lectivul *peșin* nu poate fi folosit decât împreună cu substantivul *bani*. Cuvintul e persan și pătruns în românește prin intermediul limbii turcești. Sensul primitiv a fost *anticipat*. În minește s-a spus mai întâi *a îți peșin*, adică „a plăti cu anticipație, în numerar, cu bani eață”. Ulterior, folosirea cuvintului s-a limitat la expresia *bani peșin*.

Într-un stil mai pretentios, se vorbește uneori despre un ris batjocoritor, abolic, că este *sardonic*. Expresia *ris sardonic* este foarte veche; o cunoșteau și romanii (pe minește se spunea *risus Sardonicus* sau *risus Sardonicus*). La baza denumirii stă planta *Sardonia* sau *Sardoa herba* (originară cum arată și numele — din rdinia), al cărei suc avea proprietatea de a provoca un ris convulsiv, dureros.

Alt cuvint folosit într-o similitudină imbinare este *gordian*. Istoriul latin Quintus Curtius Rufus vestește în a sa „Istorie a lui Alexandru cel Mare” că în templul lui Jupiter din orașul Gordium (în Asia Mică) se afla carul regelui Gordius, la care vizitatorii admirau înainte de toate dul în care era prinsă oistea; înnodată atât de înclăcit, înimeni nu reușise până atunci să o desfacă, deși mulți vor fi fost răsplătiți de răsplata ademenitoare: oracol spusese că acela care desfăcea nodul gordian va ajunge stăpînul Asiei.

Povestea spune mai departe că, când Alexandru cel Mare a tăiat nodul cu sabia, găsind scuză că oracolul

nu specificase cum trebuie să fie desfăcut! De aceea despre o situație încurcată, greu de rezolvat, se zice pînă astăzi că e un *adevărat nod gordian*, iar despre rezolvarea unei asemenea situații printr-o manieră hotărîtă se spune că e făcută prin tăierea *nodului gordian*.

Sorlin STATI

Pe urmele dacilor

Muzeul de istorie din Piatra-Neamț prezintă o serie de piese descoperite recent printre ruinele cetății dacice de la Bîlca Doamnei. Este vorba, printre altele, de obiecte de ceramică dacică ușor de recunoscut după briul în relief sau briul colorat în roșu care înconjură fiecare vas. De asemenea este prezentată o piesă din ceramică, de tip fructieră (în tolografie), lucrată de un meșter olar dac de acum două milenii.

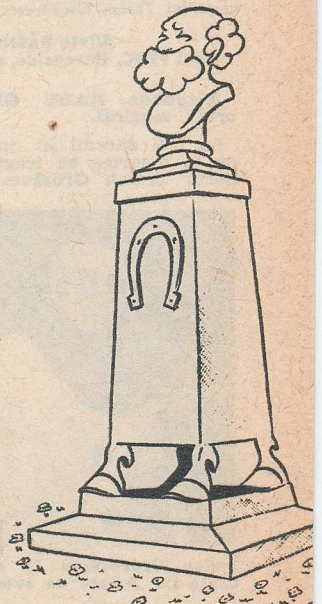
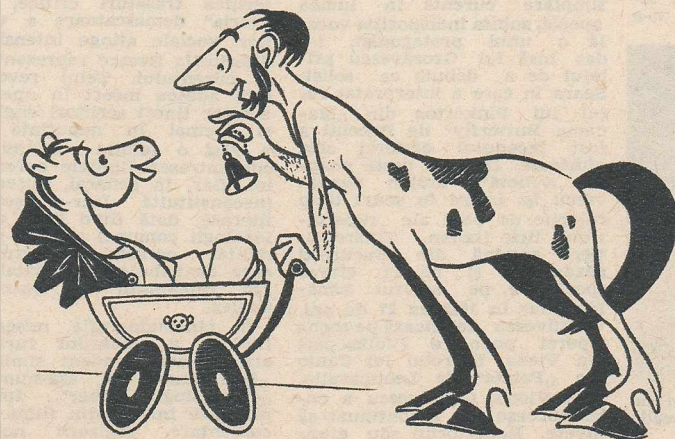
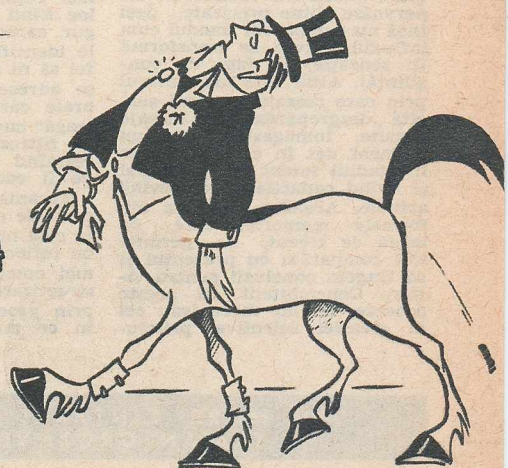
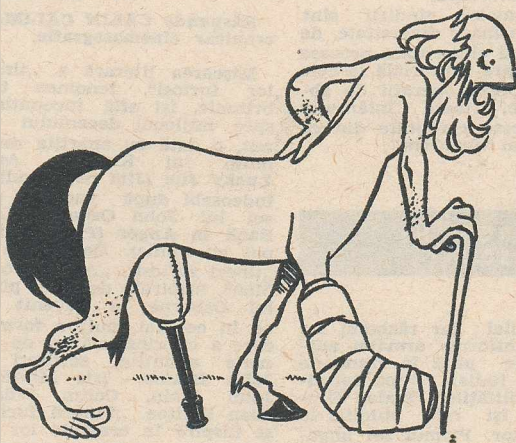
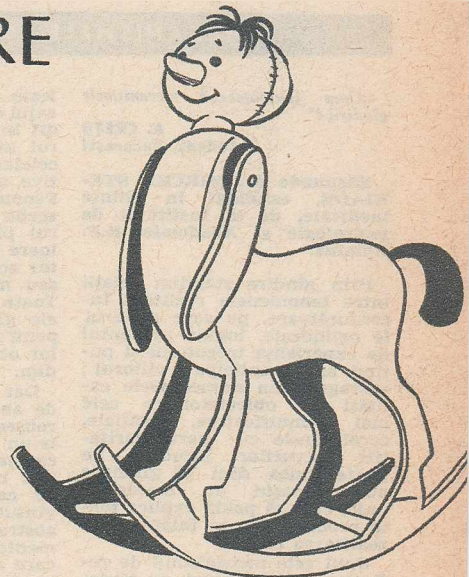
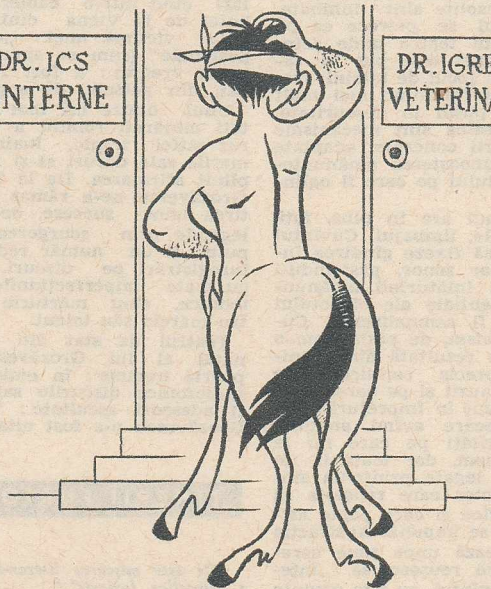

RIK AUERBACH

NICI UN CUVÎNT... DESPRE CENTAURI...

DR. ICS INTERNE

DR. IGREC VETERINAR

DEZLEGEREA JOCULUI „DO, RE, MI...” APĂRUT ÎN NR. TRECUT

ORIZONTAL : 1) CASALS — IRIS. 2) OLAR — OEDIP. 3) NB — LANNER — O. 4) SERENADA — SR. 5) ENUS — T — LAIC. 6) RIP —

MIHAI — H. 7) VZ — DUNE — ABE. 8) A — MOZART — IS. 9) TROI — LISZT. 10) OED — CHENIER. 11) RY — SARASATE.

MECANISMELE GÎNDIRII

„Cum funcționează mecanismele gândirii?”

A. CREȚU
student, București

Răspunde dr. MIRCEA STERIADE, candidat în științe medicale, de la Institutul de neurologie al Academiei R.P. Romine.

Prin gândire stabilim relații între fenomenele realității înconjurătoare, pe care creierul le oglindește, legând prezentul de experiența trecutului și putând astfel anticipa viitorul; extragem din numeroasele calități ale obiectelor pe cele mai semnificative, esențiale, corelându-le cu particularitățile lucrurilor înrudite. Se poate vedea deci că gândirea nu cunoaște un mecanism unic, care să poată explica toate procesele ce se înlanțuie în realizarea ei.

Unul este mecanismul de reflectare prin simțuri, cu ajutorul cărui creierul primește informații din lumea înconjurătoare (mecanism realizat pe căi nervoase bine precizate, deși încă nu cunoaștem modul cum influxul nervos se transformă în senzație, în fapt de conștiință). Altul este mecanismul prin care mesajul prezent suscită „dezgroparea” unor mesaje trecute, înmagazinate la un moment dat în creier, rămase în stadiul latent sau potențial și avind capacitatea să devină actuale. Aceasta este una din formele memoriei care ne leagă de trecut, ne permite să-l comparăm cu prezentul și să tragem concluzii pentru viitor. Concomitent cu aceste procese, un alt mecanism, cel al atenției selective, prileju-

lește contrastul senzorial: mesajul care urmează să fie oglindit în creier este sub reflectorul atenției, în timp ce toate celelalte excitații, ne semnificative și insolite sînt inhibate. Fenomenul se petrece ca pe scena unui teatru unde actorul principal este pus în valoare prin jocul de lumini, restul scenei rămînd mai mult sau mai puțin în obscuritate. Toate acestea sînt mecanisme ale gândirii concrete, adaptate pentru cunoașterea amănunțelor obiectului pe care îl oglindim.

Dar omul are în plus, față de animale, limbajul. Cuvîntul reușește să fixeze gândirea într-un tipar sonor, păstrîndu-i esența și înlăturînd amănunțele neesențiale ale obiectului pe care îl semnalizează. Cuvîntul eroism, de pildă, este o abstracție rezultată din evenimente precis conturate de care am auzit și pe care poate le-am văzut în împrejurări diferite, fiecare avînd anumite particularități pe care nu le mai reținem, dar toate la un loc fiind legate printr-un singur caracter care reușește să le identifice și care poate astfel să ni se impună. Abstracția se adresează unor zone cerebrale care reușesc să „înțeleagă” cuvîntul, cu alte cuvinte să filtreze tot ce îl încarcă, reținînd în același timp ceea ce îl conturează.

Mecanismele gândirii sînt deci de o mare diversitate, de la cele mai elementare procese de reflectare senzorială la cele mai complexe operații de abstractizare, toate înlănțuite prin procese cerebrale din ce în ce mai evolute.

UN MARE CÎNTĂREȚ ROMÎN:
TRAIAN GROZĂVESCU

„Doresc să cunosc cîte ceva din viața lui Traian Grozăvescu”.

Silvia RĂSNIC, Arad
Ionel PITIC, Intregalde, ra. Alba

Răspunde RADU GHECIU, critic muzical.

La trei decenii și jumătate de la moartea sa tragică, tenorul Traian Grozăvescu n-a

Traian Grozăvescu în rolul lui Canio din „Palațe” de Leoncavallo

dispărut din amintirea iubitorilor de muzică din țara noastră. Marele cîntăreț, fiu al Lugoșului, a avut o carieră scurtă, suficient însă pentru a-l asigura celebritatea.

Născut în 1895, Traian Grozăvescu a fost student la Conservatorul din Cluj pînă în 1914 cînd a început primul răz-

boi mondial; iar războiul l-a dus în uniforma armatei austro-ungare pînă în tranșeele frontului italian. După terminarea ostilităților, Traian Grozăvescu își reia studiile la conservator. Primul lui angajament a fost modest: un post de corist la Opera romînă din Cluj, recent înființată. O întâmplare curentă în lumea operelor, subita indispoziție vocală a unui protagonist, i-a dat însă lui Grozăvescu prilejul de a debuta ca solist. Seara în care a interpretat rolul lui Pinkerton din „Madame Butterfly” de Puccini a fost începutul carierei sale glorioase. Devenit peste noapte „vedetă”, Traian Grozăvescu își însuși în scurt timp rolurile de bază ale repertoriului liric italian. Tînăra Operă romînă din București găzduiește și ea, în cîteva spectacole, pe tenorul bănățean, iar în 1922, la 27 de ani, Grozăvescu debutează pe scena Operei populare (Volksoper) din Viena, în rolul lui Canio din „Palațe” de Leoncavallo.

La Viena, Grozăvescu a cules succese și... a continuat să învețe. Repertoriul său ajunsese în scurt timp să numere 24 de roluri principale. Teatrele mari își deschideau porțile în fața cîntărețului român, devenit partenerul unor cîntăreți renumiți ca Maria Jeritza sau Lotte Lehman. La Opera mare din Viena, în cadrul festivalurilor wagneriene de la Bayreuth (unde a cîntat în „Maestrul cîntăreți” și

„Lohengrin”), la operele din Berlin, Praga, Budapesta, Oslo, Traian Grozăvescu și-a afirmat puternicul talent, o îmbinare fericită de calități vocale și scenice.

Firul vieții lui Traian Grozăvescu a fost însă rupt pe neașteptate la 15 februarie 1927 cînd într-o cameră de hotel de la Viena cîntărețul căzu victimă unei „drame pasionale” (cum se spunea în presa vremii): a fost împușcat, din gelozie, de soția sa.

Unul dintre cei mai talentați cîntăreți romîni a dispărut astfel tragic, înainte ca marile sale daruri să-și împlinească afirmarea. De la Traian Grozăvescu ne-a rămas amintirea unor succese, devenite legende prin scurgerea timpului, și un număr redus de înregistrări pe discuri, care, cu toate imperfecțiunile lor tehnice, stau mărturie pentru marele său talent.

Teatrul de stat din orașul natal al lui Grozăvescu îi poartă numele; în emisiunile radiofonice discurile sale pot fi adeseori ascultate: Traian Grozăvescu n-a fost uitat.

„TINERII FURIOȘI”

„Ce este mișcarea literar-artistică a „tinerilor furioși”?”

Nae BĂDAN și Gh. PIELEANU
studenți, București

Răspunde CALIN CĂLIMAN, criticar cinematografic.

Mișcarea literară a „tinerilor furioși”, fenomen tipic britanic, își află începuturile spre mijlocul deceniului trecut, o dată cu apariția romanului lui Kingsley Amis, Lucky Jim (Jim norocosul) și, îndeosebi după succesul piesei lui John Osborne, Look Back in Anger (Privește înapoi cu minie). Denumirea de „tineri furioși”, „Angry Young Men”, inspirată de titlul piesei lui Osborne, a devenit din ce în ce mai mult o formulă care a cuprins, alături de numele amintite, scriitorii ca John Braine, Iris Murdoch, John Wain, Collin Wilson, Alan Sillitoe. „Tinerii furioși” se inspiră în creațiile lor din problemele acute pe care le pune societatea britanică actuală, literatură lor are puternice trăsături critice, dar „furia” demascatoare a vicilor sociale atinge intensități diferite la fiecare reprezentant al curentului. Telul revoltat este adesea incert în operele acestor tineri scriitori englezi, și tocmai în neputința de a găsi o soluție miniei se concentrează limitele curentului. Dar, în general, mișcarea (neconstituită într-o școală literară, dată fiind lipsa unei ideologii comune) are un pronunțat caracter progresist, care contribuie la revitalizarea romanului și teatrului englez.

În cinematografie, mișcarea literară a „tinerilor furioși” are un corespondent similar: „free cinema”-ul, așa-numitul „cinematograf liber”. Impunîndu-se inițial prin filme documentare, regizorii noului curent — printre care Lindsay Anderson, Karel Reisz, Tony Richardson, John Schlesinger — au creat filme artistice de lung-metraj deosebit de semnificative pentru atitudinile anticonformiste ale realizatorilor. Amintim cîteva titluri de filme — unele binecunoscute spectatorilor noștri — începînd cu două, care ni se par

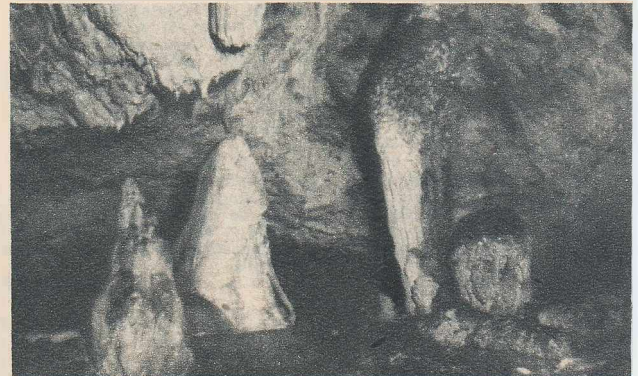
cele mai izbutite: Viață sportivă (regizor Lindsay Anderson) și Billy mincinosul (John Schlesinger). În afară de acestea, există multe alte remarcabile realizări artistice: Drumul spre înalta societate, Sîmbătă seara, duminică dimineața, Cabotînul, Privește înapoi cu minie, Singurătatea alergătorului de cursă lungă și altele.

Interesant de semnalat este faptul că între mișcarea „tinerilor furioși” și „free-cinema” există corelații semnificative. Liderul necontestat al tinerilor furioși, John Osborne, a compus scenariu după propriile sale piese (Cabotînul, Privește înapoi cu minie), multe filme din „free-cinema” sînt transpuneri pe ecran ale romanelor lui John Braine (Drumul spre înalta societate) sau Alan Sillitoe, ale pieselor lui Wesker etc.

Asemeni autorilor, eroii creațiilor literare și cinematografe amintite sînt, deopotrivă furioși și dezorientați. Să ne reamintim doar pe Jimm Porter din Privește înapoi cu minie (interpretat excelent de Richard Burton): un inadaptabil brutal, aproape isteric dușman înverșunat al me diocrității.

„Tinerii furioși”, care prin aspectele pozitive ale operelor au dat un suflu înnoitor literaturii și filmului englez vor urma, oare, drumul eroilor lor? Acestei întrebări îi cercăm să-i răspundă criticii literar german Robert Weimann într-un studiu închinat „tinerilor furioși”. Răspunsul se pare semnificativ: „Youncă și angry sînt stări care dă rezază un timp limitat... furi și indignarea trebuie să aibă și ele direcție, dacă își propun să slujească viața”.

ÎNTR-O LUME DE BASM

Stalagmite în „sala turcului”. Fotografie de I. FIRU

Printre cele mai interesante obiective turistice ale Olteniei, intens frecventate în ultima vreme, se numără și Peștera Muierii situată pe traseul (accessibil) ce duce spre Munții Cățăinului. Punctul de plecare este Novaci, unde se ajunge cu trenul prin Cărbunești sau Tg. Jiu și de aici cu autobuzul. După ce ai lăsat în vale apa vijelioasă a râului Galbenul, îți apare un perete stîncos. Aici e intrarea peșterii. Străbați mai întîi „tînda” în care-ți apar primele frumuseți dăltuite în calcar. Admiri apoi bolțile cu arcade lungi tivite cu turțurii stalactitelor și stalagmitelor, „salioanele” populate de siluete parcă omenești, bazinele mici și mari, „orga”, „sala minunilor”, micul „dom”, „altarul” cu cupolă și draperie suspendată, „cascada împietrită”, „sala turcului”

și „divanul”, „candelabrele”, „moșul cu sacul în spate”, „dropia”, „cadina” etc. Aproape de ieșire, străjuiesc clochinii de liliaci agățați de bolți. Afară, după călătoria pe lumea de basm a peșterii, pranicul îți istorisește că de mulți în vremuri de restriște, cîr în țară năvăleau hoardele de troplitorilor turci, peștera se vea drept ascunzătoare pentru femele din comunele învecinate — de unde și denumirea ei. Aici, ele se îndeletniceau cu prelucrarea cînepei, ca datorită umidității naturale peșterii nu mai trebuia să fie înmuiată în apă.

Părăsind Peștera Muierii turistul își ia rucsacul în spate și pornește mai depart în sus, pe valea Galbenului spre Cățăinul.

Carol BOB
economist, Craiova

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespundă: Lenuța Lunoescu și Georgeta Dragomir, bibliotecare, com. Filipești de Pădure, str. Principala 360, rn. Cimpina: teme diverse; Minodora Mitrache, elevă, Sibiu, str. Lenin 8, et. II: ilustrate; Dan Stoienescu, tehnician, București, str. Dobrici 10, rn. I Mai: teme diverse; Fifi Bogdan, funcționară, Ploiești, str. Cozia 44; ilustrate; Iosif Söllner, tehnician, Sînmartin 81, rn. Arad: filatelie, radiotehnică; Gh. Dumitru, strungar, Reșița, str. Golului 17: teme diverse, ilustrate; Gianina Tudor, elevă, Pitești, str. Prundu

Mic 17; cinema, sport, ilustrate; Mihai Bolohan, d. senator, Hunedoara, C.S.F. Aglomerator 2: ilustrate; Roxandra Cazacu, elevă, Giurgiu str. București 24: literatură, cinema, muzică, ilustrate; Nicu Stăicu, tehnolog, Hunedoara, C.S.H.-Aglomerator: ilustrate; Ion Voicu, student Pitești, Șos. Giurgului 17: filatelie, ilustrate; Aron Băbă, lăcătuș, Toplița, sat Hașdău 84 A, of. p. Ghelari: teme diverse; Gh. Nica, elev Bascov, Pitești: teme diverse, ilustrate; Cristian Pînuș, șofer Ploiești, str. Ploiești 240: teme diverse, ilustrate; Maria Chiorean, Cluj

cititorii

Vasile Conta 31 A : teme terse ; Nicolae Botea, instaur și Ion Tiriplic, lăcătuș, nedoara, str. Cealkovskii, 116, sc. B, ap. 14 : cinema, art, ilustrate ; Livia Vasincu, asistentă medicală, sta. C.F.R. Cojocaru, rn. Găti, reg. Argeș, of. p. Mătău : probleme medicale, cinema, ilustrate ; Gh. Săvuciu, trefilator, București, str. ului 26, rn. 23 August : ratură, cinema, ilustrate ; Andu Epure, tehnician, Craia, Calea București 400, bl. 6, II, ap. 14 : literatură, filiale, sport, tehnică.

POȘTA NOASTRĂ

V. Corian, Cotu-Vameș, Roan. In ghidul București, irut în Editura Meridiane 1962, găsiți toate adresele izeilor din Capitală. Noi nu tem ocupa spațiul în revistă o asemenea listă (care să cuprindă încă și liniile de mvalle, troleibuze, autobuze etc.).

Teodor Gorunescu, Musăti, Curtea-de-Argeș. 1) În tretul făcut de Delavrancea,

Anton Pann privește spre stînga. Deci, corectă din cele două reproduceri pe care ni le-ați trimis, este a doua. 2) Citiți articolele „Hipnoza” și „Hipnopedie”, apărute în revista „Veac Nou” Nr. 31 din 31 Iulie a.c.

Anastasia Munteanu, Lupeni. 1) Posturile de radio Ban-ska Bystrica și Beromünster sînt situate în localitățile cu aceleași denumiri, respectiv din Cehoslovacia și din Elveția. În ce privește postul de radio Sottens, acesta nu poartă numele după un oraș ; este vorba de un post ce aparține marilor firme olandeze producătoare de aparate de radio „Philips”. El emite, bineînțeles, din Olanda. 2) Ne-am notat propunerea dv. de a publica ceva despre Institutul de mine din Petroșani. O vom face, probabil, în viitorul an universitar. 3) Fotbaliștii clubului „Dinamo” nu și-au încetat activitatea nici în timpul verii, ci și-au continuat antrenamentele în vederea redeschiderii sezonului fotbalistic, care a avut loc la 30 august. Unii dintre ei și-au făcut antrenamentele și în cadrul lotului nostru olimpic, care ne va reprezenta la Tokyo. 4) Artistelor de care întrebați le puteți scrie pe adresa : O.S.T.A. — București, rn. 30 Decembrie, Calea Victoriei 174.

Nicolale Mocanu, București. 1) Evident că ați avut de-a face cu un exemplar de revistă prost tipărit, strecurat pe sub ochii C.T.C. de la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. 2) În nici un caz nu se pot prevedea cu mai multă vreme înainte erupțiile vulcanice și cu atît mai puțin cutremurele. Evident însă că în construcțiile moderne proiectanții

țin seama de posibilele mișcări tectonice și calculează astfel rezistența lucrărilor lor, încît construcțiile respective să reziste la cutremure. 3) Nu a rulat pe ecrane. 4) Citiți lucrarea „Șapte monumente celebre ale arhitecturii antice” de G. Chițulescu și T. Chițulescu (Editura tehnică, 1959). 5) Cîntărețul italian de care ne întrebați este încă foarte tînăr și abia s-a „lansat”. Considerăm că, înainte de a ne ocupa mai pe larg de el, e bine să așteptăm să și consolideze primele succese, să se afirme temeinic. 6) Vom ține seama de sugestia dv. și vom scrie și despre cursurile de dansuri moderne organizate pe lângă casele de cultură ale tineretului.

V. SILVIAN

Gh. Covaci, Bocșa II ; Mamut Zeno, Reșița ; G. Victor, Cărlărași ; Nina Virgil, Craiova ; Avram Zaharia, Cîmpina ; Teodor Sanclur, Reșița ; Vasile Pătrașcu, Teleajen ; Bethy Schopp, Petroșani ; G. Dragotă, Oțelu Roșu — la întrebările dv. vi s-a răspuns prin poșta.

„TRĂSNETUL, CONTROLOR DE CALITATE”

„Ne-a impresionat plăcut modul atractiv în care „Flacăra” a prezentat problema încercării la impuls de tensiune a echipamentului electric fabricat de noi — prezentare făcută în cadrul reportajului intitulat «Trăsnetul, controlor de calitate», apărut în numărul din 27 Iulie».

Uzinele „ELECTROPUTERE” Craiova

DE LA CORESPONDENȚI

Portret. (Viorel Lupea, Cluj)

Ruinele Cetății de la Cîrța Oltului. (Fr. Nuss, Sibiu)

Piatra-Neamț — așa cum arată azi. (Prof. V. Bogdănel, Bacău)

ATENȚIE! INFRAROȘU!

(Urmare din pag. 13)

scunse se folosesc telescoapele și periscoapele, aparate relativ simple care permit vederea pe timp de noapte la distanțe pînă la 2-3 km.

LĂMPI VORBITOARE

Datorită faptului că razele infraroșii se pot concentra într-un ascicul foarte îngust, s-au construit aparate de telecomunicații cu o mare directivitate. Acesta, în de legătură, asemănător cu comunicațiile radio, are avantajul că nu poate fi perturbat de alte stații ; în plus, legătura se obține pe lungimi de undă mult mai puțin „aglomerate” ca razele scurte sau ultrascurte.

Aparatele de telecomunicații se compun dintr-un emițător cu sursă de raze infraroșii și un modulator care variază intensitatea razelor în ritmul vorbirii. La celălalt capăt un receptor transformă razele infraroșii în curenți electrici, care fac apoi să vibreze membranele unor difuzoare radio. Ca antenă se folosește un fotoelement construit în sulfură de talii plasat în fața unei oglinzi parabolice. În telecomunicațiile navale se folosește tot un sistem cu raze infraroșii cunoscut sub numele de „lampa vorbitoare”.

CEAȚA NU E UN OBSTACOL

Fotografierea cu raze infraroșii, spre deosebire de cea „în vizibil”, se poate efectua în orice

condiții meteorologice. De ce ? Ceața și fumul difuzează puternic razele vizibile, în special componenta lor albastră. Totodată fotografia în vizibil uneori nu deosebește în suficientă măsură tonalitățile de intensitate luminoasă, ceea ce împiedică descoperirea unor detalii.

Din contra, razele infraroșii, mai puțin difuzate de particulele de apă și de praf decît razele vizibile, străbat cu ușurință straturile destul de groase de ceață, pîclă și fum. Se obțin astfel fotografii clare, cu un contrast puternic și cu suficiente detalii, la distanțe de sute de kilometri. Asemenea fotografii se pot executa și ziua, deoarece aproape 70% din spectrul radiațiilor solare îl constituie razele infraroșii.

Față de fotografierea obișnuită este însă necesară o altă focalizare și o durată mai mare de expunere.

Procedeele se utilizează frecvent în astronomie. Deoarece marile observatoare sînt deseori plasate în mari aglomerări urbane sau în apropierea acestora, fotografierea cerului în timpul nopții este îngreunată din cauza luminilor orașului. Iată de ce se apelează la infraroșii... Prin aceeași metodă se pot fotografia stele și constelații ce nu apar pe emulsia obișnuită.

Tot cu ajutorul fotografiilor cu infraroșii se studiază modul în care se dezvoltă plantele, se poate determina cantitatea de clorofilă etc. Deoarece plantele să-

nătoase reflectă razele infraroșii mai puternic decît cele bolnave, se pot astfel diagnostica anumite boli. Pădurile dense fotografiate obișnuit dintr-un avion apar ca o pată întunecată, pe cînd cu infraroșii se determină exact tipurile de copaci tocmai datorită reflexiilor deosebite. Aceeași tehnică folosită în paleontologie și în paleobotanică furnizează detalii, care nu pot fi obținute pe altă cale, asupra pietrelor și plantelor carbonizate. În industria textilă fotografiile cu infraroșii dau posibilitatea să se controleze vopselele și să se distingă foarte multe nuanțe.

DE LA AUTOMOBILE LA PUII DE GĂINĂ

Uscarea cu raze infraroșii este un procedeu industrial modern care înlătură apa din vopsele, le usucă și, în plus, realizează procese complexe, cum ar fi polimerizarea sau condensarea. Avantajul : razele pătrund în interiorul vopselei sau al lacului, ceea ce dă o eficacitate de treizeci de ori mai mare față de metodele obișnuite. Să luăm exemplul automobilelor. Mașinile se introduc în cuptoare speciale de uscat prevăzute cu generatoare de raze infraroșii, avînd fiecare o putere de 250 wați. Uscarea se realizează în 3-4 minute. În fine, uscarea cu raze infraroșii a fructelor și zarzavaturilor face să se păstreze vitaminele C, B₁, B₂ și clorofila, care, dacă se folosesc alte mijloace de uscare se distrug.

Deoarece razele infraroșii joacă un rol foarte important pentru organisme, ele se pot folosi pentru activarea unor funcțiuni ale țesuturilor. Astfel, în dermatologie se folosesc razele infraroșii cu lungimi de undă cuprinse între 0,76 și 1,5 micrometri, iar pentru tratamente în sistemul limfatic — lungimea de undă de peste 5 micrometri. Razele infraroșii stimulează activitatea singelui, grăbesc eliminarea toxinelor și modifică aspectul pigmentilor, combat nevralgiile, migrenele, furunculoza, eczemele. De asemenea, contribuie la înlăturarea efectelor traumatismelor.

Razele infraroșii mai pot fi folosite la creșterea purceilor, vițelilor, păsărilor etc. Astfel, s-a constatat că puii de găină se dezvoltă mai repede în mediul razelor infraroșii, mîncîndă mai bine, asimilează, se îngrașă și sînt feriți totodată de boli.

Cîmpul de acțiune al razelor infraroșii se extinde neîncetat : de la mașini de încălzit și gătit la dispozitivele de securitate a muncii în industrie ; de la radiolocația cu infraroșii (infralocația) la lasere și irasere — miraculoasele „reflectoare” de lumină de o putere uriașă. Aceste raze, care și-au făcut intrarea în fizică „pe tăcute”, aproape neobservate, ocupă un loc din ce în ce mai însemnat în știința și tehnica veacului XX.

Ing. Nicolae PATRAȘ
candidat în științe tehnice

UN MUZEU ORIGINAL

București, 1847. Un băiețandru neastimpărat — fiul ciuce-reset Drugăneasca — se joacă cu pistolul de artificii în zi de paști și orașul se aprinde de la un cap la altul. Ard Lîpescanii, casele și prăvăliile din Sfîntu'Gheorghe și focul se întinde pînă-n bariera Vergului. Ajutat de vînt, incendiul preface în scrum 1850 de clădiri (a cincea parte a orașului). Pîrjolul, intrat în istoria Bucureștilui sub denumirea de „marele foc” depășise prin proporții toate incendiile de pînă atunci.

Povestea focului de acum 117 ani, cît și a celorlalte incendii care l-au precedat, în vremurile cînd Bucureștii era alcătuit din case din lemn și străzi podite, o aflăm — prezentată plastic și interesant — în unul dintre cele mai originale muzee ale Capitalei. Este vorba de Muzeul pompierilor creat acum un an ca secție a Muzeului de istorie a orașului București cu scopul de a ilustra cronologic lupta oamenilor împotriva acțiunii distructive a focului, din cele mai vechi timpuri și pînă azi — și în mod deosebit de a prezenta felul în care a fost rezolvată problema pazei contra incendiilor la noi, în anii puterii populare. Această tematică a muzeului a fost rezolvată într-un mod original și, după cum se pare, unic : Muzeul pompierilor a fost instalat chiar într-un turn de pază împotriva incendiilor — vechiul și pitorescul foisor de foc, folosit pînă la începutul veacului ca punct de observare, cazarmă a pompierilor și remiză pentru utilaj de incendiu.

Restaurat în exterior (păstrîndu-se arhitectura inițială), transformat în interior, foisorul de foc a devenit un muzeu cu șase etaje pe care numeroșii săi vizitatori îl străbat pe verticală.

★

Istoria luptei omului cu flăcările începe în acest muzeu acolo unde te lasă liftul : la altitudinea de... 42 de metri (etajul șase). Ea începe cu sprijinul arheologiei : urmele unor mari incendii din antichitate. Aflăm apoi cum stingeau romanii sau bizantinii focul. Iată, de pildă, uriașul burduf umflat de apă și purtat pe roți, ca și cisternele de mal tîrziu. Alături, câteva din primele pompe metalice ; deși create încă la începutul erei noastre, ele nu erau chiar atît de simple. Furtunul, invenția unui olandez, stă și el mărturie a dezvoltării mijloacelor de combatere a focului. Documente, imagini amintesc eroismul romantic al tulumbagiilor. Apoi e ilustrată epoca în care iau ființă unități veritabile de pompieri — „roata de pojarnici” creată în 1835 la Iași și „roata de pompieri”, înființată în 1845 la București. Coifurile aurite, uniformele de postav negru, toporiștile acestor pompieri au devenit piese de muzeu.

Iată apoi un important episod din istoria pompierilor bucureșteni : alături de „căuzași” revoluției din 1848, luptînd eroic, la 13 septembrie 1848, în bătălia de pe dealul Spirii, aparînd Capitala și revoluția de intervenția oștilor turcești, care fuseseră chemate aici de boierimea reacționară pentru a înăbuși lupta pentru libertate a poporului nostru. În amintirea acestei acțiuni eroice, ziua de 13 septembrie este sărbătorită în fiecare an ca zi a pompierilor.

Și istoria mai amintește și alte episoade eroice, cum a fost participarea unităților de pompieri la lupta dată în timpul războiului pentru independență din 1877.

Sîntem apoi la etajul IV : începutul secolului XX. Ce disprepanță uriașă — prezentată aici de statistici — între dezvoltarea Bucureștilui din acea epocă și posibilitățile reduse de apărare împotriva focului ! Rezultatul : foarte multe incendii : de la 70 în 1915, la 365 în 1927 — perioadă cînd au căzut pradă flăcărilor, pe lîngă sute de case de locuit, întreprinderi etc., și colecții valoroase ale Academiei, opere de artă, teatre, muzee.

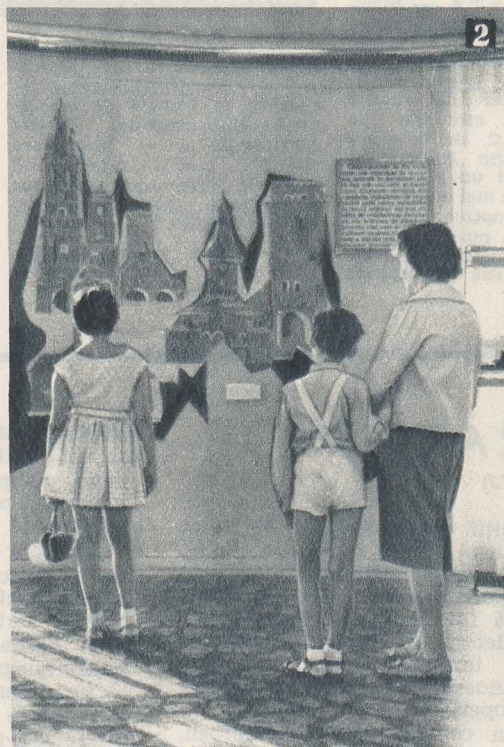
Încă un etaj (al treilea) consacrat din nou eroismului pompierilor bucureșteni. De data aceasta muzeul ne prezintă documente din 1944, cînd, răspunzînd chemării Partidului Comunist Român, unitățile de pompieri din Capitală au participat la insurecția armată și la lichidarea cuiburilor de rezistență ale hitleriştilor.

★

După eliberare, acțiunea de pază împotriva incendiilor este intensificată prin reorganizarea unităților de pompieri, pe de o parte, și pe de altă parte prin organizarea formațiunilor de voluntari în toate marile întreprinderi, ca și în comune. Unitățile sînt dotate cu materiale moderne și sînt instruite după cele mai noi principii. În același timp, peste tot sînt luate măsuri vaste de prevenire a pericolelor de incendiu. Primele rezultate : între anii 1952 și 1962 incendiile se reduc la mal puțin de jumătate. La aceasta contribuie, pe lîngă utilajul modern, îndeosebi buna pregătire profesională și spiritul de abnegație al celor care luptă cu focul — pompierii. Căci mai ales lor le este consacrat acest muzeu original și interesant.

F. URSEANU

Fotografiile de Elena GHERA

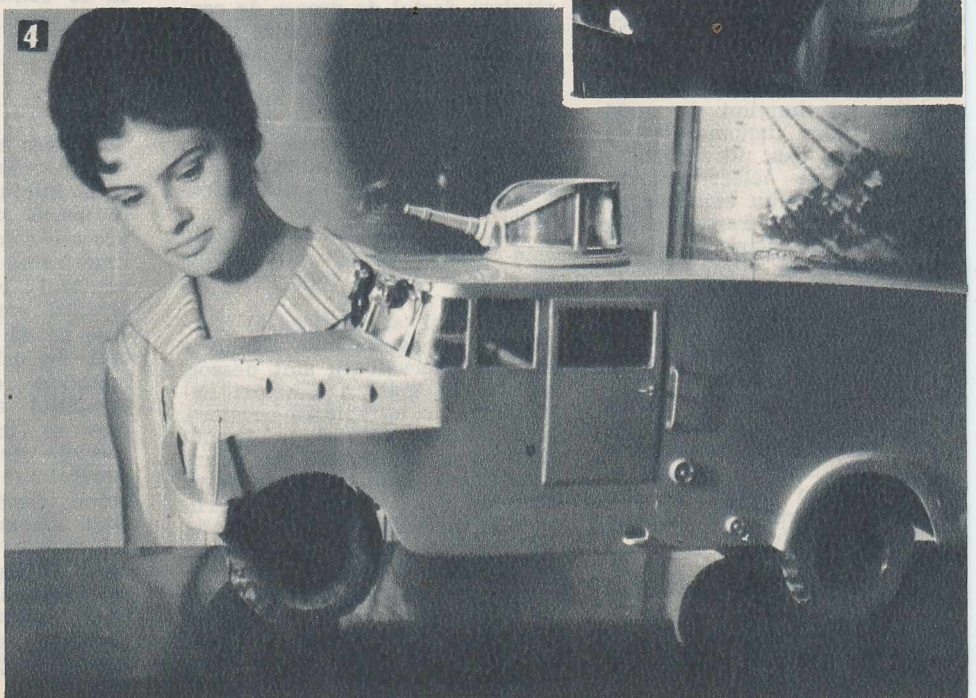

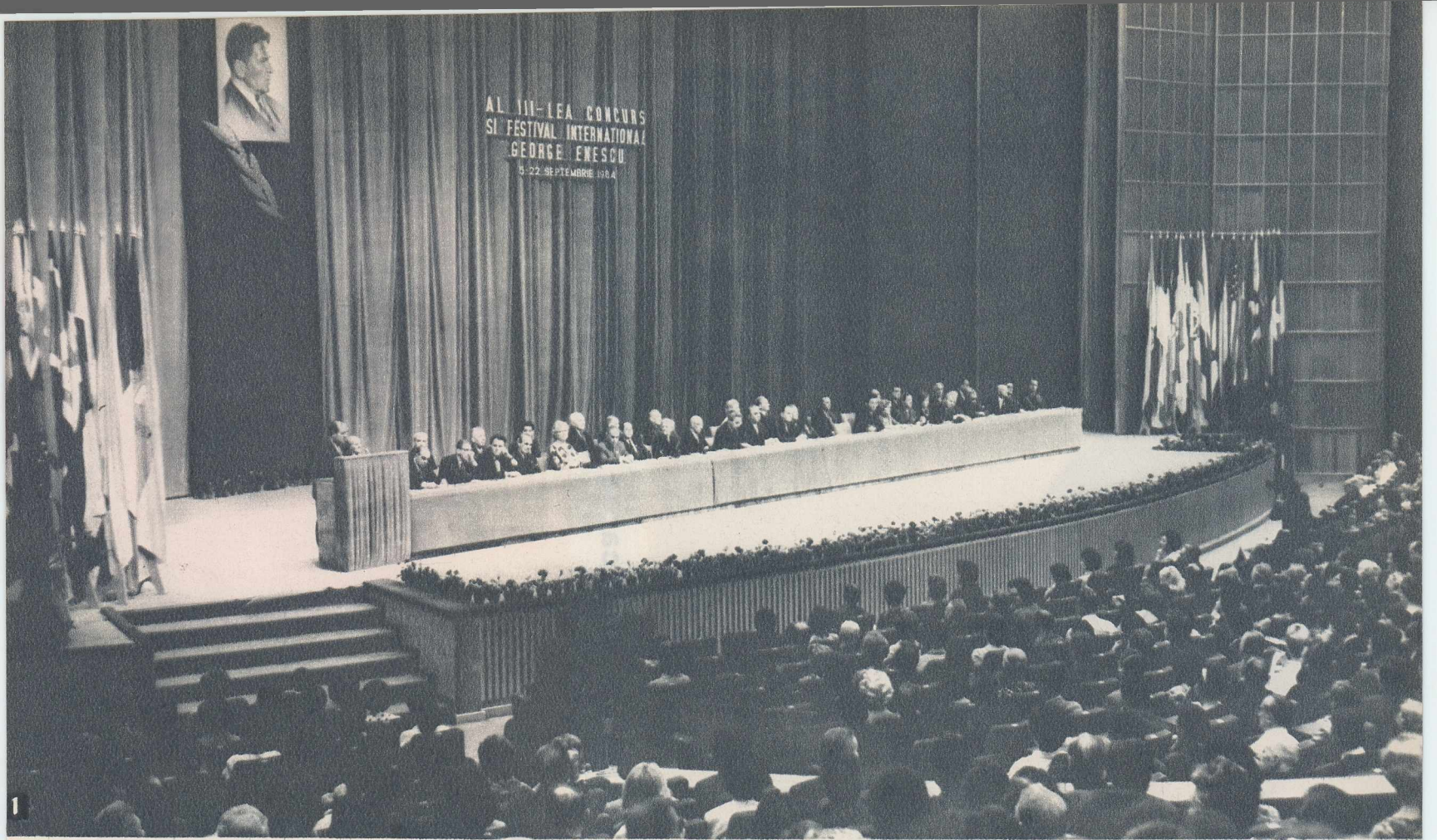
1 Documente, fotografiile, hărți, măști și unelte de tot felul redau sugestiv istoricul și evoluția luptei împotriva incendiilor.

2 O frescă interesantă : cîte vechi folșoare de foc ale Bucureștilui altădată.

3 Burduful roman, străbunicul cisternelor de azi...

4 ...și un modern utilaj cu care sînt înzestrați pompierii noștri : aut cisterna prevăzută cu tun de apă.

Sărbătoarea muzicii

De o săptămână Capitala trăiește efervescența specifică marilor sărbători culturale. Cel de-al III-lea Concurs și Festival internațional „George Enescu” este în plină desfășurare.

Sălile de concert ale Bucureștiului au îmbrăcat ținuta de sărbătoare. Aici și-au dat întâlnire, sub semnul muzicii ce înflorește oamenii, reprezentanți de seamă ai artei muzicale deopotrivă studienți, alături de binecunoscuți artiști români. Primele concerte ale Festivalului i-au reunit pe interpreți de valoare ca Maurice Haas, Henryk Szeryng, Gaspar Cassado, Mircea Basarab, Iosif Conta.

Tot în cele dintâi zile, colectivul operii bucureștene a înscris în agenda Festivalului un spectacol de impresionantă forță artistică: „Oedip” — opera vieții marelui Enescu — iar la un interval foarte scurt a oferit melomanilor premiera operii lui Debussy, „Pelléas și Mélisande”.

...A doua zi după începerea Festivalului, Ateneul, renovat și modernizat, sala Dalles și Sala mică a Palatului și-au înscris pe program: „Concursul de pian”, „Concursul de canto” și, respectiv, „Concursul de vioară”. Pentru cei peste o sută de concurenți, tineri sosiți de pe multe meridiane ale globului, dorința să-și lege consacrația artistică de numele genialului muzician român, au început emoțiile ce însoțesc în chip firesc apariția pe scena unei mari competiții de artă.

Jurii concursului, din care fac parte personalități de seamă ale vieții muzicale contemporane, ascultă cu atenție, înregistrează păreri personale și, deocamdată, mărturisesc în unanimitate un singur lucru: nivelul superior al actualului concurs.

...Săptămâna viitoare iubitorii de muzică vor avea în mijlocul lor noi oaspeți: cunoscutul dirijor Herbert von Karajan în fruntea Filarmonicii din Viena, Teatrul Mare din Moscova, tânărul și valorosul pianist englez John Ogdon, conducătorul de orchestră André Cluytens.

Noi concerte, noi bucurii artistice. În paginile revistei vom reveni cu imagini din timpul Festivalului și cu declarații ale oaspeților.

M. MIHĂILESCU

1 Aspect de la deschiderea festivă a celui de-al III-lea Concurs și Festival Internațional „George Enescu”.

2 Concertul inaugural, susținut de orchestra simfonică a Filarmonicii de Stat „George Enescu”, dirijată de Mircea Basarab, a cuprins Triplul concert pentru vioară, violoncel și pian de Paul Constantinescu și Simfonia I în mi bemol major de George Enescu.

VĂ PLACE UN TEN FRUMOS?
FĂRĂ ÎNDOIALĂ!

Dar pentru a-l avea,
este nevoie
să-l îngrijim!

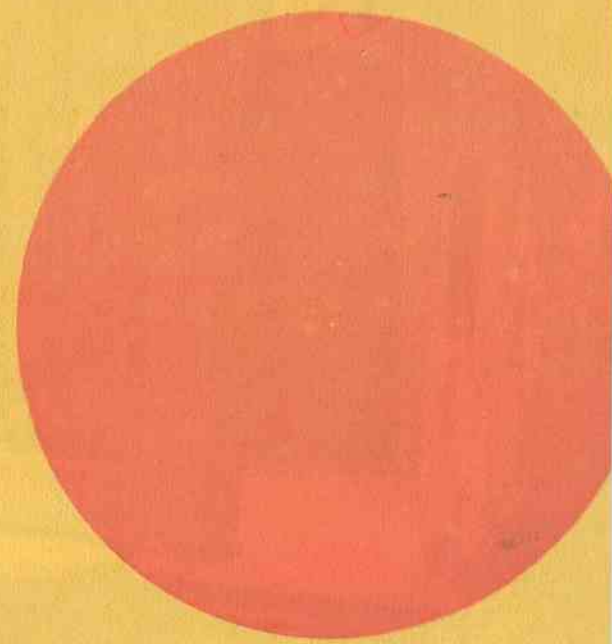
Laptele nutritiv vitaminizat
DOINA

și

Crema vitaminizată **DOINA**

PRODUSE IDEALE PENTRU ÎNTREȚINEREA TENULUI

Bogate în vitaminele A, D, și F, produsele DOINA asigură curățirea, tonificarea și hrănirea epidermei

Jocurile de cuvinte încru-
cișate — covoare fermecate
ale spiritului

**VREȚI SĂ STĂPÎNI
TAINILE LOR? ABC
NAȚI-VĂ LA REVIST
REBUS!**

